

ANALİZ RAPORU |

EPDAD Kalite Güvencesi ve Sürekli Gelişim Komisyonu raporudur.

YAYIN KURULU

Editörler

ÖĞRETMENLİK EĞİTİM PROGRAMLARI DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON DERNEĞİ

Merdivenköy Mah. Karaman Sok. No: 2 K: 2/5 Kadıköy 34732 İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 216.376 07 08 | Faks: +90 216.376 07 09

www.epdad.org.tr | epdad@epdad.org

1. GİRİŞ

Bu rapor Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) Başkanlığının talebi üzerine hazırlanmıştır. EPDAD'ın da aralarında bulunduğu 19 ulusal dış değerlendirme kuruluşunu yetkilendirme yetkisine de sahip olan YÖKAK, bunların faaliyetlerini izleyerek, ulusal kalite güvencesinin ulusal ve uluslararası standartlarda gelişmesini sağlamaya çalışmaktadır. Bu raporlamalar ulusal ölçekte kalite güvencesinin durumunu ortaya koyarken mevcut politikaların gözden geçirilmesi ve gelecek dönemlere ait planların geliştirilmesine imkân vermektedir. Bu kapsamda ziyaret ekipleri tarafından gerçekleştirilen dış değerlendirmelere dayanarak hazırlanan bu rapor ilgili lisans programlarının güçlü ve gelişmeye açık yönlerini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda ilgili rapor hem dış değerlendirme sürecini aydınlatmakta, hem de kalite güvencesi anlayışının en önemli bileşenlerinden biri olan sürekli gelişimi desteklemektedir.

1.1.Yöntem ve Veri Kaynakları

Bu raporun hazırlanmasında içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi yöntemi ile dış değerlendirme raporları içerisinde yer alan karmaşık veriler bütüncül bir bakış açısıyla incelenerek saklı olan bilgi kümeleri ortaya çıkarılmış ve elde edilen bilgi kümeleri anlamlı bir düzen içerisinde verilmiştir. Bunun yanında ilgili çalışmada betimsel istatistiklerden yararlanılmış ve betimsel istatistik ile lisans programlarının üniversite türleri, ana bilim dalı, bölüm gibi değişkenlere göre dağılımları ortaya koyulmuştur.

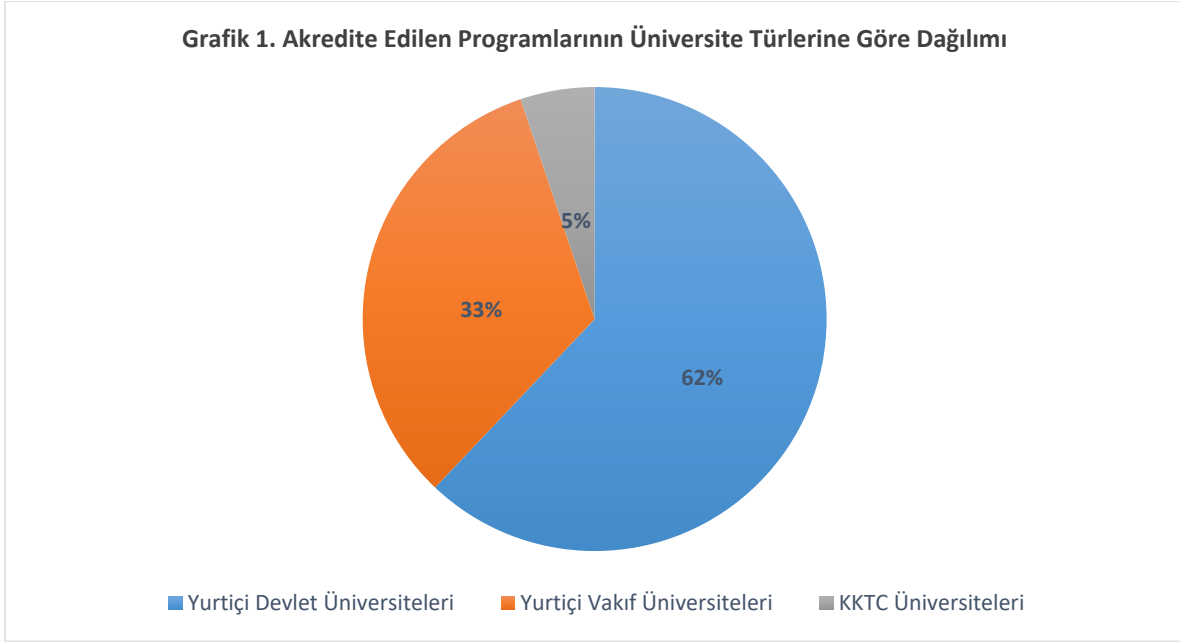
Raporda kullanılan temel veri kaynakları program değerlendirme süreçlerinde ziyaret ekipleri tarafından hazırlanan raporlardır. Bir başkan ve en az 4 üyeden oluşan ziyaret ekipleri saha ziyaretleri sırasında program öz değerlendirme raporları başta olmak üzere bütün yazılı ve sözlü veri kaynaklarından yararlanarak raporu kaleme alırlar. Rapora son hali verilmeden önce raporun ilgili fakültenin dekanı tarafından kontrol edilerek varsa maddi hataların düzeltilmesi imkânı sunulmaktadır. Bu nedenle, raporda kurumla ilgili yanlış bilginin bulunma ihtimali son derece zayıftır ve bu raporlara dayandırılan hükümler son derece güvenilirdir.

EPDAD program değerlendirme süreçleri bu kurum tarafından yetiştirilen değerlendiriciler vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Değerlendiriciler standartları karşılama yeterliliğini A, B, C ve D olarak derecelenmektedir. D (1) yetersiz, C (2) kabul edilebilir, B (3) yeterli ve A(4) örnek olma düzeyinde kabul edilmektedir.

2. AKREDİTE EDİLEN LİSANS PROGRAMLARINA DAİR BETİMSSEL İSTATİSTİK VERİLERİ

2.1. Akredite Edilen Lisans Programlarının Üniversite Türlerine Göre Dağılımı

EPDAD'ın 2020-2021 değerlendirme döneminde 36'sı devlet, 19'u vakıf, 3'ü ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) üniversitelerinden olmak üzere toplam 58 lisans programı akredite olmak için başvuruda bulunmuştur. Bu programlardan 53'ü yeni dönem değerlendirme, 5'i ise ara değerlendirme bağlamında değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Gerçekleştirilen kapsamlı değerlendirme süreçlerinin ardından programların tamamının gerekli standart yeterlilikleri karşıladığı belirlenmiş, böylece 36'sı devlet, 19'u vakıf ve 3'ü KKTC üniversitelerinde bulunan toplam 58 programa farklı sürelerde akreditasyon verilmiştir. Akredite edilen lisans programlarının üniversite türlerine göre dağılımları Grafik 1'de sunulmuştur.

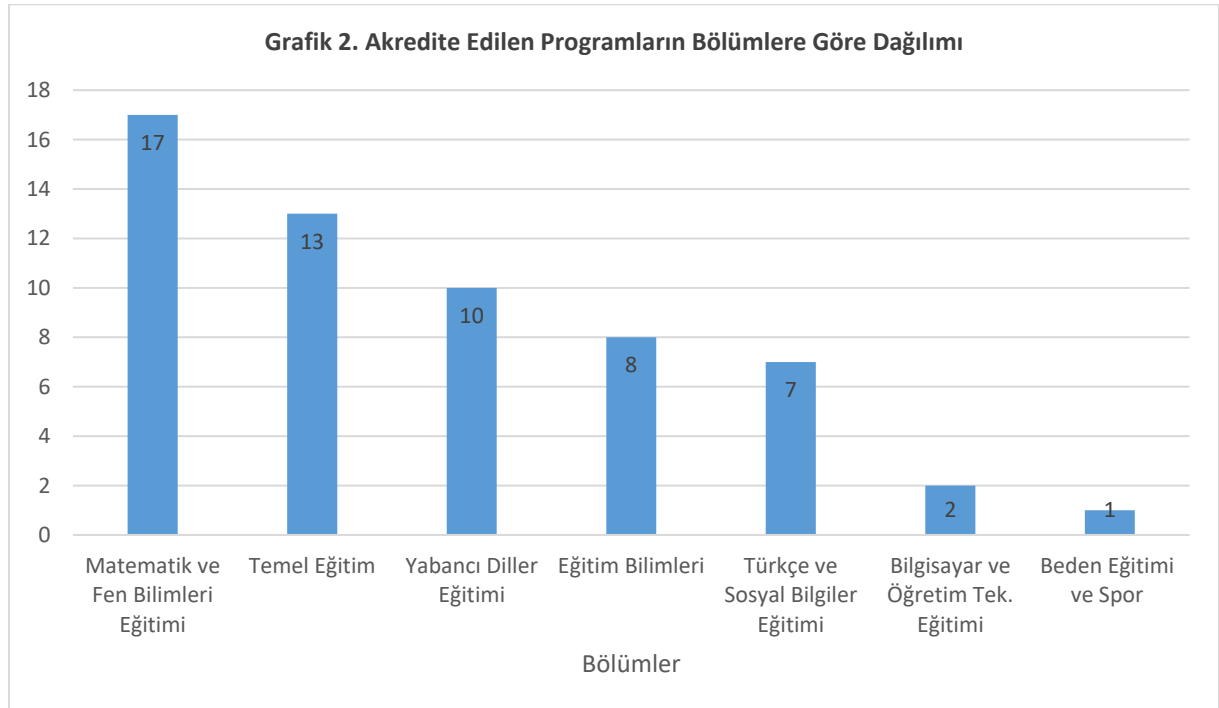

Grafik 1' de görüldüğü üzere akredite edilen lisans programlarının büyük bir bölümünü %62 oranı ile yurtiçi devlet üniversitelerinde bulunan programlar oluşturmaktadır. İkinci sırada %33 oran ile yurtiçi vakıf üniversitelerinde bulunan programlar gelmektedir. İlgili dağılım içerisinde KKTC üniversitelerinin oranı ise %5'dir. Türkiye'de ve KKTC'de eğitim fakültesi bulunan üniversitelerin oranı düşünüldüğünde, yurtiçi vakıf üniversitelerinin akreditasyon süreçlerinde daha fazla yer aldığı görülmektedir. Nitekim 2020 yılında akredite edilen programlar içerisinde yurtiçi vakıf üniversitelerinin oranı %21.43'iken bu değerlendirme döneminde bu oran %33'e ulaşmış, buna karşın yurtiçi devlet üniversitelerinin oranı %69.64'den %62'ye, KKTC üniversitelerinin ise %8.93'den %5' gerilemiştir (Ersoy,

Karaduman ve Yetişensoy, 2020). Sonuç olarak bu durum, yurtiçi vakıf üniversitelerinin akreditasyon süreçlerine yönelik artan ilgisini göstermesi bakımından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

2.2.Akredite Edilen Lisans Programlarının Bölümlere Göre Dağılımı

EPDAD'ın 2020-2021 değerlendirme döneminde, akredite edilen 58 lisans programı incelendiğinde, programların farklı eğitim fakültesi bölümleri etrafında çeşitlendiği görülmektedir. Bu kapsamda ilgili değerlendirme döneminde başvuruda bulunan ve akredite edilen 58 lisans programının bölüm bazlı dağılımları Grafik 2'de sunulmuştur.

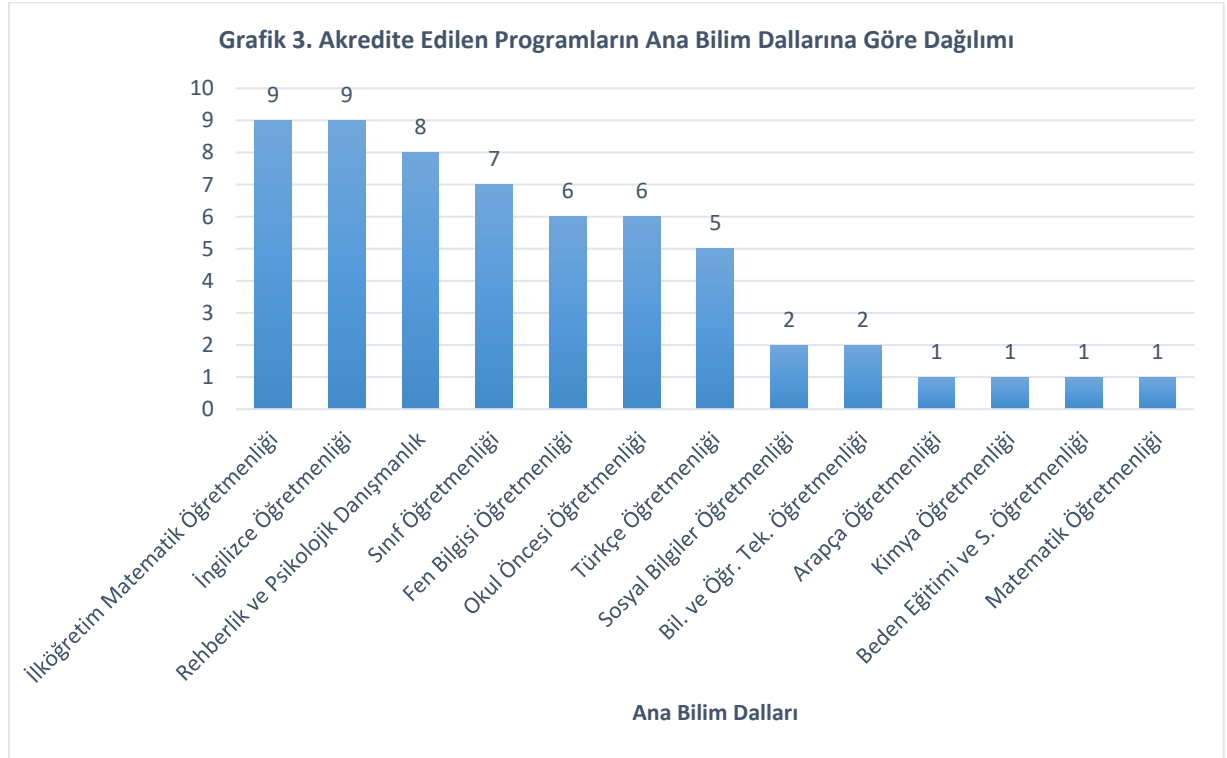

Grafik 2 incelendiğinde bölümler bazında en fazla akreditasyon alan bölümün, Matematik Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliğini kapsayan Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü (17) olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Temel Eğitim (13), Yabancı Diller Eğitimi (10), Eğitim Bilimleri (8), Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü (7), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (2) ve Beden Eğitimi ve Spor Bölümü (1) gelmektedir. 2019-2020 akreditasyon döneminde akredite olan programları barındıran Özel Eğitim Bölümü ile Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerinin bu dönem akreditasyon sürecinde yer almadığı görülmektedir (Ersoy vd., 2020). Bu durumun oluşmasında eğitim fakültelerinde Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ve Özel Eğitim Bölümü gibi bölümlerin diğer bölümlere göre sayılarının daha az olması söylenebilir. Bununla birlikte geçen yıldan farklı olarak bu yılki

akreditasyon döneminde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü ile Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden programların akreditasyon süreçlerine dahil olması da olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

2.3.Akredite Edilen Lisans Programlarının Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen programların ana bilim dallarına göre dağılımı Grafik 3'te sunulmuştur.

Grafik 3'te görüldüğü üzere akredite edilen programlar arasında en fazla akreditasyon alan programlar İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği (9) olarak öne çıkmaktadır. Daha sonra ise sırasıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (8), Sınıf Öğretmenliği (7), Fen Bilgisi ve Okul Öncesi Öğretmenlikleri (6), Türkçe Öğretmenliği (5), Sosyal Bilgiler ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenlikleri (2) ile Arapça Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (1) gelmektedir.

Akredite edilen lisans programlarının ana bilim dallarına göre dağılımı genel olarak değerlendirildiğinde dağılımın bölüm bazlı dağılıma benzer biçimde olmadığı görülmektedir. Ayrıca, anabilim dalları bağlamında başvurularda önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Örneğin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümünde, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı,

Felsefe Grubu Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı gibi programlar yer alırken, başvurular Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Türkçe Eğitimi programlarına gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda bölümler içerisinde yer alan programlarda başvuru çeşitliliğinin artırılması gerekmektedir.

Ayrıca 2019-2020 değerlendirme döneminde akredite edilen Müzik Öğretmenliği, Resim-İş Öğretmenliği, Almanca Öğretmenliği ve Özel Eğitim Öğretmenlikleri gibi programlar için bu yılki değerlendirme döneminde başvuruda bulunulmadığı görülmektedir (Ersoy vd., 2020). Bu noktada bu ana bilim dalları ile akreditasyon sürecinde hiç yer almamış çeşitli ana bilim dallarının akreditasyon sürecine daha fazla katılmaları adına gerekli çalışmaların yapılması ve ilgili programların akredite edilmeleri için teşvik edilmesi önemli görülmektedir.

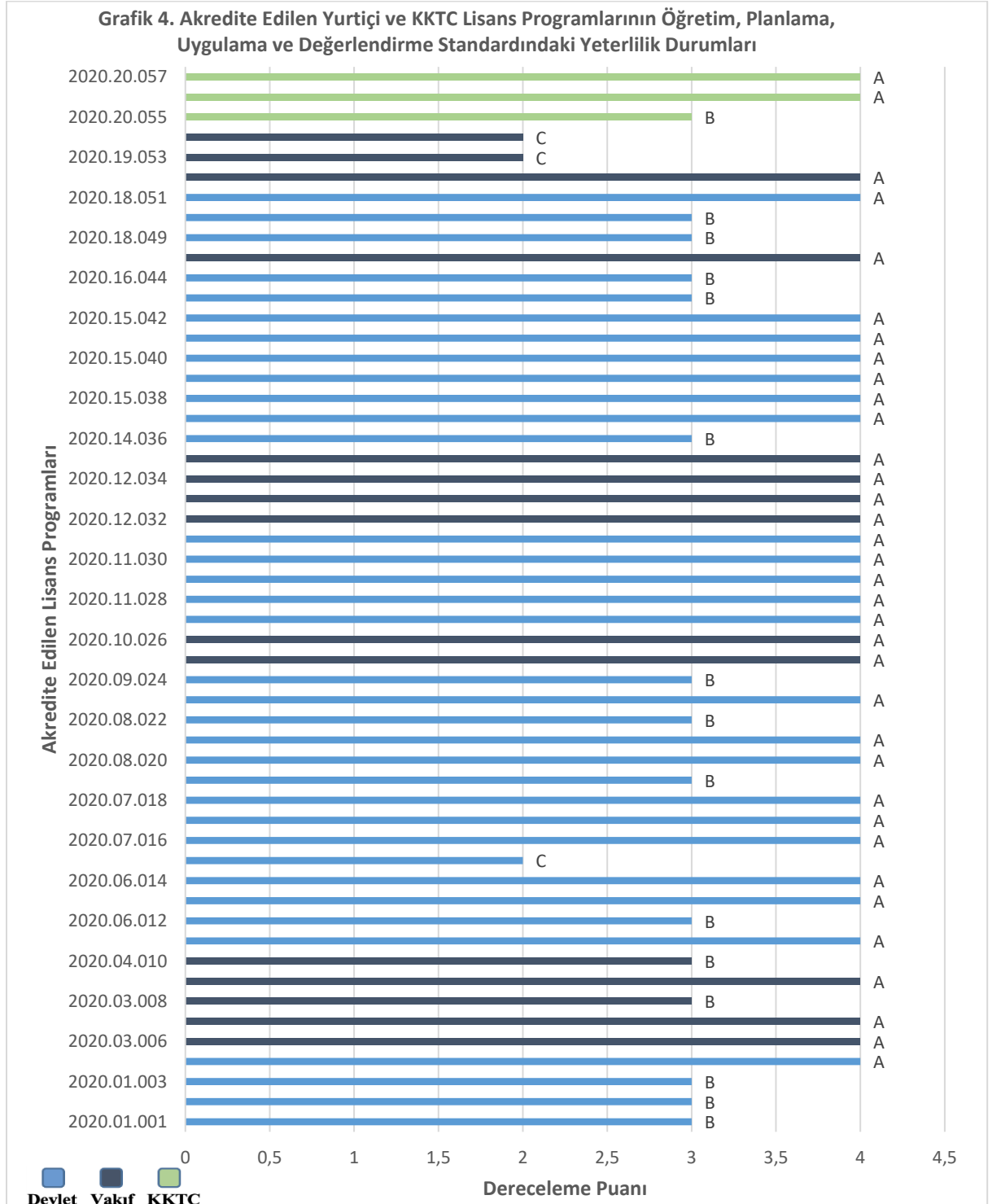

3. PROGRAM DEĞERLENDİRMEDE KULLANILAN STANDARTLAR ÇERÇEVESİNDE ÖĞRETMEN EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMLARININ BETİMSSEL VE İÇERİK ANALİZİ

3.1 Standart 1: Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme

3.1.1 Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 4'te, 2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen yurtiçi ve KKTC lisans programlarının, *Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme* standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

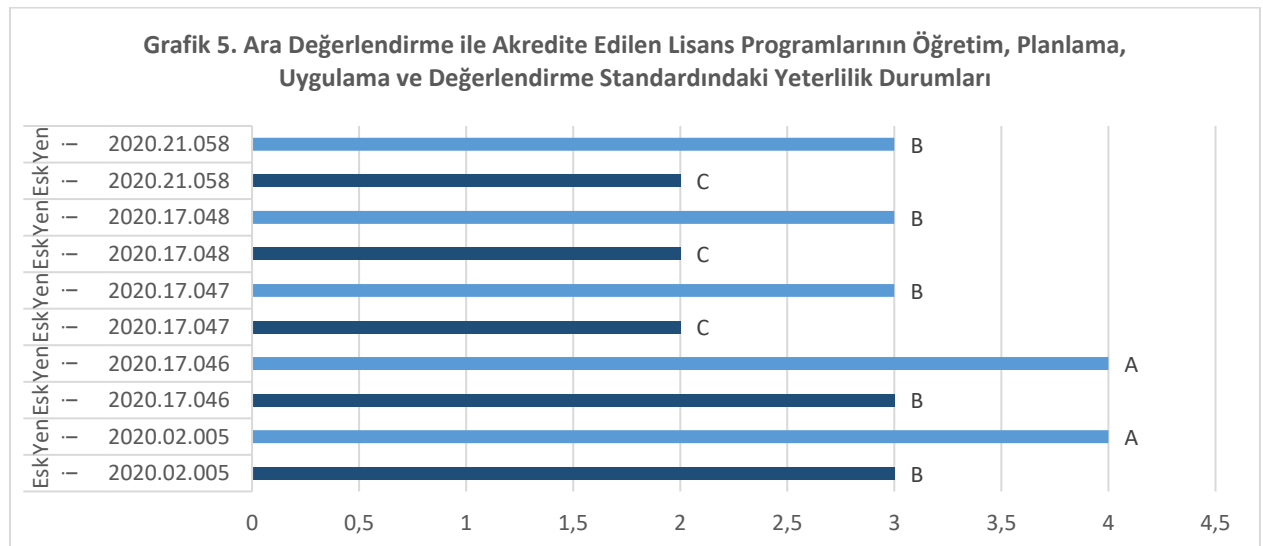

Grafik 4'te yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programları ilgili standart yeterliliği açısından incelendiğinde programların sahip olduğu yeterliliklerin genel olarak dereceleme ölçeğinin A (Örnek olma düzeyinde) ve B (Yeterli) değerleri etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Programların 35'i A (Örnek olma), 15'i B (Yeterli), 3'ü ise C (Kabul edilebilir) olarak değerlendirilmiştir. Lisans programlarının %66,04'ünün A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi yurtiçi ve KKTC lisans programlarının “*Öğretim, Planlama, Uygulama ve Değerlendirme*” standardı çerçevesinde ulaştığı nokta açısından umut vericidir. Buna karşın lisans programlarının 33.96'lık bir kısmının ideal değer olan A düzeyine ulaşamamış olması, ilgili programların daha iyi bir noktaya gelebilmeleri adına gelişime açık bir konumda olduklarını göstermektedir.

KKTC ve Yurtiçi lisans programları, ilgili standart yeterliliği açısından karşılaştırıldığında ise programlar arasında belirgin bir farklılığın olmadığı, gerek KKTC, gerekse yurtiçi devlet üniversitelerinin ideal düzeye ulaşmış programlar ile gelişime açık programlar barındırdığı görülmektedir. Benzer şekilde yurtiçi devlet üniversiteleri ile yurtiçi vakıf üniversiteleri arasında da ilgili standart çerçevesinde belirgin bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Nitekim 36 yurtiçi devlet ve 19 yurtiçi vakıf lisans programlarının ilgili standart çerçevesindeki yeterlilik durumları incelendiğinde değerlendirme puanlamaların genel olarak A (Örnek olma düzeyinde) ve B (Yeterli) seviyelerinde olduğu ve belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

3.1.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 5'te 2020-2021 değerlendirme döneminde ara değerlendirme ile akredite edilen lisans programları yer almaktadır.

Grafik 5 incelendiğinde 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı programın olduğu görülmektedir. Bu programlardan 4'ü yurtiçi vakıf üniversitelerinde bulunurken, 1 program yurtiçi devlet üniversitesinde yer almaktadır. Programların tamamı 2018-2019 akreditasyon döneminde akredite edilmiş ve programlar akredite sürelerinin uzatılması amacıyla 2020-2021 akreditasyon dönemi için tekrar başvuruda bulunmuştur.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde ise “*Öğretim, Planlama, Uygulama ve Değerlendirme*” standardında programların tamamının önceki akreditasyon dönemine göre olumlu yönde gelişme kaydettiği görülmektedir. Nitekim programların tamamı ilgili standart çerçevesindeki yeterlilik puanlarını yükseltmiştir. Bu kapsamda 3 programın ilgili standart çerçevesindeki yeterlilik seviyesi C (Kabul edilebilir) düzeyinden B (Yeterli) düzeyine yükselmiş, ayrıca 2 program da B (Yeterli) seviyesinden A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine yükselmiştir. Bütün bu sonuçlar yurtiçi lisans programlarımızın “*Öğretim, Planlama, Uygulama ve Değerlendirme*” standardında kendilerini geliştirmesini göstermesi bakımından önemlidir. Bununla birlikte, 3 lisans programının yeterlilik seviyesini artırmasına rağmen ideal düzey olan A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine ulaşamaması, lisans programlarının bir bölümünün gelişime açık bir durumda olduğunu göstermektedir.

3.1.3. Akredite Edilen Lisans Programlarının Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

İlgili raporların genel olarak değerlendirilmesi doğrultusunda *Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme* standardı açısından programların güçlü ve geliştirmeye açık yönleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Lisans programları büyük ölçüde MEB Öğretmen Yeterlikleri, Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi ve Alan Yeterlikleri ile uyum içindedir.	<ul style="list-style-type: none"> Ders öğretim programlarında yer alan kazanımlar, içerik, öğretme-öğrenme yaklaşımları ve ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri arasında büyük

<ul style="list-style-type: none"> • Ders öğretim programlarında yer alan kazanımlar, içerik, öğretme-öğrenme yaklaşımları ve ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri arasında büyük ölçüde uygunluk vardır. 	<p>ölçüde uyum olmakla birlikte bu uyum artırılmalıdır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ders öğretim programları etkili öğretmenlik eğitimini kısmen gerçekleştirebilecek niteliktedir. Bu nedenle öğretmen eğitim sürecini daha etkili kılmak adına geliştirilmelidir.
Süreç Standartları Yönünden	
<i>Güçlü Yönler</i>	<i>Geliştirmeye Açık Yönler</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Öngörülen ders öğretim programları ile uygulamalar arasındaki uygunluk düzeyi genel olarak yüksektir. • Öğrencilere, uygulama okulları ve mikro-öğretim uygulamaları yoluyla gerçek ortamlarda öğretme olanağı ile sınıf yönetimi becerileri kazandırılmaktadır. Salgın döneminde bu süreç uzaktan öğretim uygulamalarıyla gerçekleştirilmiştir. • Dersler ve sınıflar; genel olarak uyarıcı nitelikte ve çeşitlidir. Öğrenciler derslere ilgilidir ve belirli ölçüde öğrenci katılımı ve görsel-işitsel malzeme-kullanımı bulunmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen adaylarına verilen geri bildirimler daha yapıcı, zamanında ve ayrıntılı hale getirilerek öğrenci performansını geliştirici bir rol oynamalıdır. Öğrencilere gelişme göstermeleri adına daha fazla destek olunmalıdır. • Uygulanan öğretim teknikleri, hedefler ve sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlilik göstermekle birlikte, öğretim yöntemlerindeki çeşitlilik artırılmalıdır.
Ürün Standartları Yönünden	
<i>Güçlü Yönler</i>	<i>Geliştirmeye Açık Yönler</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Programın sonunda öğretmen adayları genel olarak gerekli kişisel ve mesleki değerler ile öğrenciyi tanıma yeterlikleri kazanmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen adaylarının yeni mezunlar için öngörülen bilgi yönünden kısmi eksiklikleri bulunmaktadır. Bu eksikliklerin belirlenerek giderilmesi gerekmektedir.

Tablo 1’de akredite edilen programların *Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. Akredite edilen programlarının tamamının başlangıç standartları kapsamında MEB Öğretmen Yeterlikleri ile TYYÇ ve Alan Yeterlikleri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Ders öğretim programlarında yer alan kazanımlar, içerik, öğretme-öğrenme yaklaşımları ve ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri arasında da büyük ölçüde uygunluk olmakla birlikte bu uyumun artırılması gerekmektedir. Süreç standartları bakımından, ders programları ile uygulamalar arasındaki uygunluk düzeyi yüksektir. Dersler ve sınıflar; genel olarak uyarıcı nitelikte ve çeşitlidir. Uzaktan eğitim sürecinde geri bildirimlerin önceki dönemlere oranla daha iyi olduğu öğretmen adayları tarafından belirtilmekle birlikte, geribildirimler daha yapıcı, zamanında ve ayrıntılı hale getirilerek öğrenci performansını geliştirici bir rol oynamalıdır. Öğrencilere gelişme göstermeleri adına daha fazla destek olunmalıdır. Uygulanan öğretim teknikleri, hedefler ve sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlilik göstermekle birlikte, öğretim yöntemlerindeki çeşitlilik artırılmalıdır. Ürün

standartları bağlamında ise, öğretmen adaylarının yeni mezunlar için öngörülen bilgi yönünden kısmi eksiklikleri bulunmaktadır. Bu eksikliklerin belirlenerek giderilmesi gerekmektedir. Salgın koşullarında uzaktan eğitim sürecinde, fakültede öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin derslere hazırlıklı geldiği; derslerin içeriği ile öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme boyutu arasında tutarlılık olduğu; ders değerlendirmesinde daha çok ödev ve projelerin esas alındığı raporlara yansımıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının salgın dönemi sürecinin etkilerine rağmen öğretmenlik mesleğine karşı motivasyonlarının yüksek olduğu ve mesleki yeterlik bakımından kendilerini yetkin hissettikleri görülmektedir. Tablo 1’de yer alan güçlü ve geliştirmeye açık yönlerle ilişkin rapordan bazı alıntılara ise aşağıda yer verilmektedir:

Başlangıç standartları açısından örnekler:

- *Ders öğretim programlarında yer alan kazanımlar, içerik, öğretme-öğrenme yaklaşımları ve ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri arasında kısmen uygunluk vardır. Ders bilgi paketlerinde yer alan ders içeriklerinde önemli veri eksikleri yer almaktadır. Ayrıca dersin tanımı, içeriği ve öğrenme çıktıları arasındaki tutarsızlıklar hem öz değerlendirme raporunda sunulan kanıtlarda hem de gerçekleştirilen görüşmelerde tespit edilmiştir. (2020.01.002 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Derslerin öğrenme kazanımlarının etkili öğretmenlik için gerekli bilgi, beceri, değer-tutumları içerdiği ancak farklı öğretim strateji, yöntem, tekniklerin ve ölçme-değerlendirme araçlarının yeterince kullanılmadığı ve Bologna Bilgi Sisteminde bazı derslerin öğretim yöntem-teknikleri, ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin bilgilere yer verilmediği belirlenmiştir. Ders öğretim programlarında farklı kaynak ve materyaller kullanıldığı, değerlendirme sürecinde öğrencilere geri bildirim yönelik düzenlemelerin olduğu ancak bunun PUKÖ döngüsü kapsamında gerçekleşmediği tespit edilmiştir. (2020.09.023 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Genel olarak ders öğretim programının kazanımları lisans programı öğrenme çıktıları, ders içeriği, öğretme-öğrenme yaklaşımları, önerilen ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri arasında tutarlılık olduğu saptanmıştır. Kanıt dosyalarının incelenmesi derslerin içeriği ile öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme boyutu arasında tutarlılık olduğu yönündedir. Fakat pandemi döneminde ders değerlendirmesinde daha çok ödev ve projelerin esas alındığı görülmüştür. (2020.17.045 nolu rapordan alınmıştır).*

Süreç standartları açısından örnekler:

- *Alternatif değerlendirme tekniklerinin izlenelere yansıtılmadığı ve öğrencilerin hangi tür etkinlik veya görev yapması halinde değerlendirmede yüzdesinin belli olmadığı görülmektedir. EBS’de tanımlanan derslerde Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Yazılı Sınav, Grup Çalışması, Ödev, Okuma, Alıştırma, Uygulama, Beyin Fırtınası, Rol yapma. Bu yöntem ve tekniklerin değerlendirme süreçlerine nasıl dahil edildiği anlaşılamamıştır (2020.06.012 nolu rapordan alınmıştır)*

- *Pandemi şartlarında gözlenebildiği kadarıyla, fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri derslere hazırlıklı gelmektedir. Öğretim elemanları sınıf yönetimi, öğretim yöntemi, materyali kullanma konularında beklenen performansı göstermektedir. Ölçme değerlendirme teknik ve araçları konusunda izlenen dersler bağlamında pek kanıtla rastlanmamış olmakla birlikte doküman olarak sunulan kanıtlarda farklı etkinliklere yer verildiği söylenebilir. Öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayının performanslarını değerlendirdikleri formlar mevcuttur (2020.16.044 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğrencilere verilen dönütlerin sınavlarla sınırlı kaldığı görülmektedir. Ancak uzaktan öğretim sürecinde öğrenciler geribildirim alma açısından önceki dönemlere göre daha iyi dönüt alabildiklerini beyan etmişlerdir (2020.06.015 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğrencilerle ve dekanla yapılan görüşme sonrasında geribildirim sürecinin çok iyi planlanmadığı tespit edilmiştir. Geribildirimlerin herkes tarafından yapılmadığı özellikle final sonrasında geribildirim durumunun çok etkin gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenci görüşmelerine göre tüm öğrencilere geribildirim verilmediği belirlenmiştir (2020.08.019 nolu rapordan alınmıştır).*

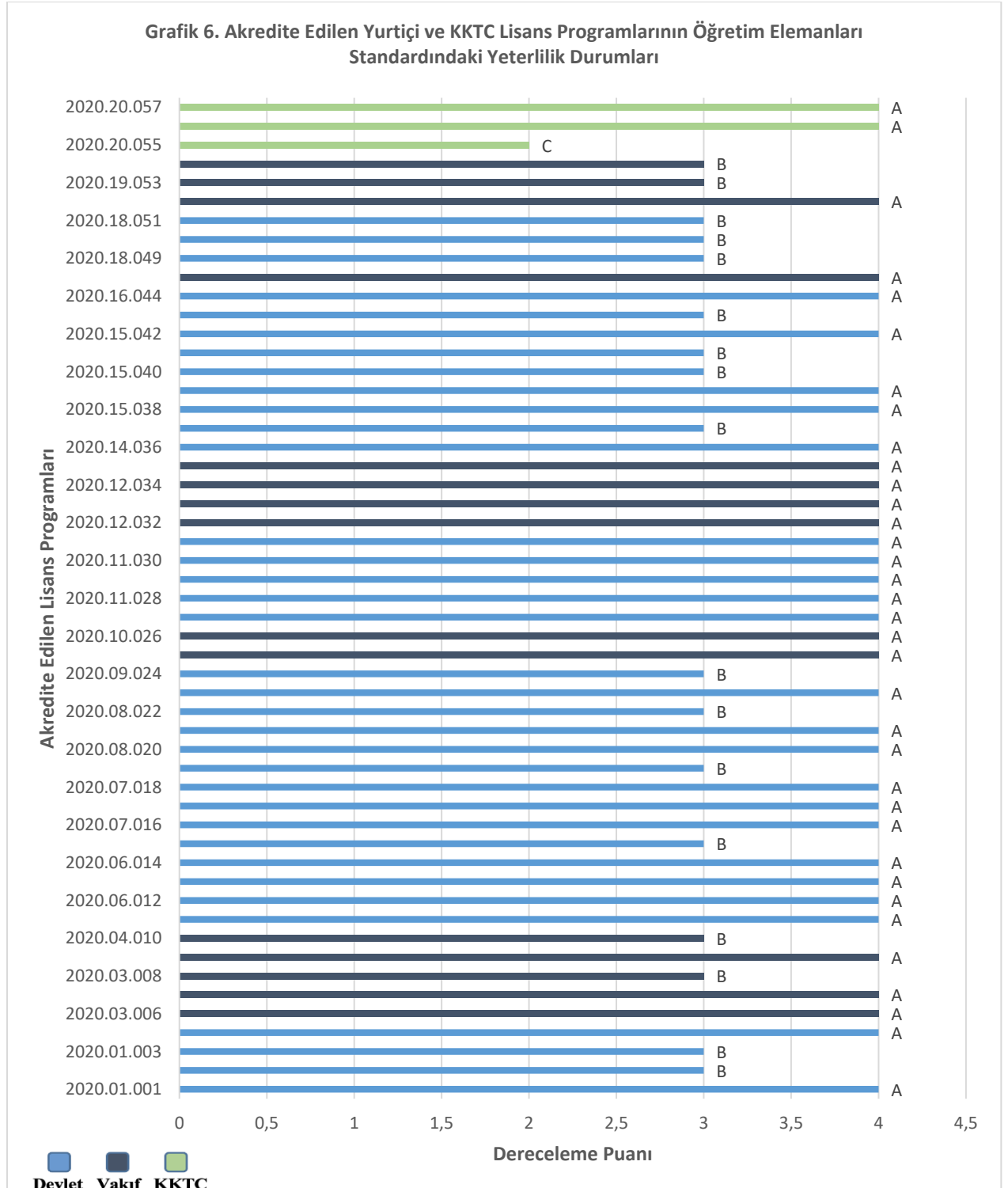
Ürün standartları açısından örnekler:

- *Öğretmen adaylarının pandemi dönemi sürecinin etkilerine rağmen öğretmenlik mesleğine karşı motivasyonlarının olduğunu, mesleki yeterlik bakımından kendilerini yetkin hissettikleri anlaşılmıştır. Öğretmen adaylarının ayrıca program içeriği, okul-aile ve toplum ilişkilerini yönetme, öğrenmeyi ve gelişimi izleme ve değerlendirme konusunda da yeterlik kazandıkları görülmüştür (2020.06.012 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğretmen adaylarının dersler kapsamında yaptıkları ödevler, hazırladıkları ders planları, gözlem yapılan örnek derslere yönelik incelemelerde programın öğretmen adaylarına; kişisel ve mesleki değerleri, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme sürecine dair yeterlikler ile öğrenmeyi ve gelişimi izleme, değerlendirme yeterliklerini kazandırdığı belirlenmiştir. Programın sonunda öğretmen adaylarının program ve içerik bilgisine dair yeterlikleri kazanmış oldukları kanaatine varılmıştır. (2020.07.018 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğretmen adaylarının büyük ölçüde öğretmen yeterliklerini kazandıkları düşünülmektedir. Diğer yandan öğretmen adaylarının özellikle alan bilgisini ilgili sınıf düzeylerine uyarlayarak uygulamalar yapma kapsamında kendilerini geliştirme ihtiyacında oldukları saptanmıştır (2020.16.043 nolu rapordan alınmıştır)*
- *Program sonunda öğretmen adaylarının öğrenme öğretme sürecine dair yeterlilikler; öğrenmeyi ve gelişimi izleme ve değerlendirme yeterliliklerini kazanımları konusunda eksiklikler olduğu düşünülmektedir (2020.16.043 nolu rapordan alınmıştır).*

3.2. Standart 2: Öğretim Elemanları

3.2.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programları

Grafik 6'da, 2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen yurtiçi ve KKTC lisans programlarının, “Öğretim Elemanları” standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

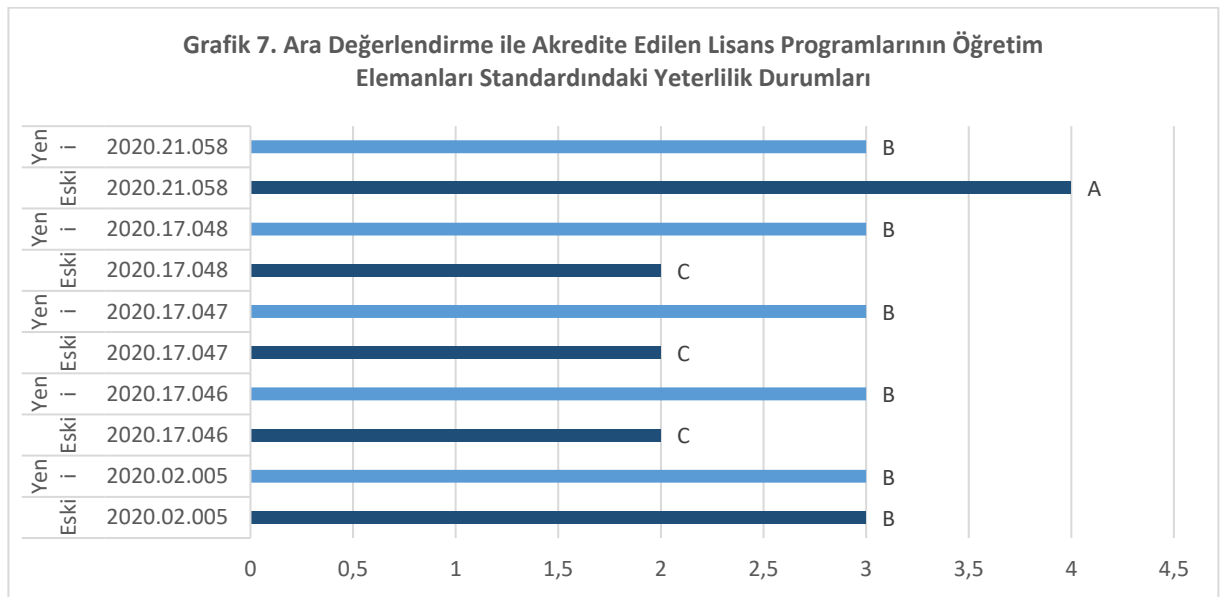

Grafik 6’da yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programı ilgili standart yeterliliği açısından incelendiğinde programların sahip olduğu yeterliliklerin genel olarak dereceleme ölçeğinin A (Örnek olma düzeyinde) ve B (Yeterli) değerleri etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda programların 35’ i A (Örnek olma düzeyinde), 17’si B (Yeterli), 1’i ise C (Kabul edilebilir) olarak değerlendirilmiştir. Lisans programlarının %66,04’ünün A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi ve yalnızca 1 programın C (Kabul edilebilir) düzeyinde olması yurtiçi ve KKTC lisans programlarının “*Öğretim, Elemanları*” standardı çerçevesinde belirli bir düzeye ulaştığını göstermektedir.

Buna karşın lisans programlarının 33.96’lık bir kısmının ideal değer olan 4 düzeyine ulaşamamış olması ise ilgili programların daha iyi bir noktaya gelebilmeleri adına gelişime açık bir konumda olduklarını göstermektedir. KKTC ve Yurtiçi lisans programları, ilgili standart yeterliliği açısından karşılaştırıldığında ise programlar arasında belirgin bir farklılığın olmadığı gerek KKTC, gerekse yurtiçi devlet üniversitelerinin ideal düzeye ulaşmış programlar ile gelişime açık programlar barındırdığı görülmektedir. Benzer şekilde yurtiçi devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında da ilgili standart çerçevesinde belirgin bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

3.2.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 7’de 2020-2021 değerlendirme döneminde ara değerlendirme ile akredite edilen lisans programları yer almaktadır.

Grafik 7’de 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemlerine ait sonuçları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 ve 2020-2021 değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde ise “*Öğretim Elemanları*” standardında programların tamamının önceki akreditasyon dönemine göre olumlu yönde gelişme kaydedemediği görülmektedir. Nitekim 1 program ilgili standart çerçevesinde ideal değer olan A’dan (Örnek olma düzeyi) B (Yeterli) düzeyine düşerken, bir program da aradan geçen zaman içerisinde öğretim elemanları boyutunda gelişme kaydedememiş ve aynı düzeyde kalmıştır. Bununla birlikte ise 3 program C (kabul edilebilir) düzeyinden B (Yeterli) düzeyine yükselmiştir. Bu durum üniversitelerin öğretim elemanı boyutunda gelişme kaydettiğini gösterse de programların tamamının aradan geçen sürede ideal düzeye ulaşamamış olması gelişime açık bir durumda olduklarını göstermektedir.

3.2.3. Akredite Edilen Lisans Programlarının Öğretim Elemanları Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

İlgili raporların genel olarak değerlendirilmesi doğrultusunda *Öğretim Elemanları* standardı açısından programların güçlü ve geliştirmeye açık yönleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Öğretim Elemanları” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Programlarda yeterli öğretim elemanı bulunmaktadır ve uzmanlık alanları programların gerekliliklerine uygundur. Verdikleri dersler açısından gerekli niteliklere sahiptirler. • Öğretim elemanlarına mesleki alanlarında kendilerini yenilemeleri ve araştırma yapmaları için gerekli olanaklar genel olarak sağlanmaktadır.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim elemanlarının ders yükleri yoğun, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı fazladır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak programlara yeni öğretim elemanları dâhil edilmelidir. • Bazı bölümlerde idari işleri yürütecek eleman sıkıntıları nedeniyle öğretim elemanlarının (özellikle araştırma görevlilerinin) idari işlerde görevlendirildiği, ayrıca öğretim elemanlarının bir bölümünün çeşitli komisyonlar ve idari işler nedeniyle akademik çalışmalara, danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine zaman ayıramadığı görülmektedir. Bu bağlamda idari personel

	<p>sayılarının artırılması ve öğretim elemanlarının idari görevlerinin azaltılması/dengelenmesi önemlidir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak kongre, eğitim, seminer gibi etkinliklere katılmaları için ayrılan bütçeler artırılmalıdır.
Süreç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim elemanları uzmanlık alanlarındaki güncel gelişmeleri takip etmekte ve mesleki gelişimleriyle ilgili yeni bilgi ve becerileri, eğitim-öğretim sürecine yansıtmaktadır. • Öğretim elemanları ders içeriklerine ve öğrenme çıktılarına uygun laboratuvar gibi farklı öğrenme ortamları ile teknolojik olanaklardan yararlanmaktadır. • Öğretim elemanları programlarda gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerde düzenleyici, yürütücü ve katılımcı olarak rol almaktadır. • Öğretim elemanları; araştırma, eğitim öğretim ve okullardaki uygulama süreçlerine oldukça katılım göstermektedirler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim elemanları derslerinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrenme amaçlarını destekleyen etkinlikleri çeşitlendirmelidir. • Öğretim elemanlarının ilgili lisans programlarını geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılmaları sağlanmalıdır. • Öğretim elemanları öğrencilere rehberlik etme ve okullardaki uygulama süreçlerine katılma hususlarında daha etkin olmalıdır. • Öğretim elemanlarına verilen görevler uzmanlık alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermekle birlikte, genellikle aynı öğretim elemanlarının görevlendirildiği görülmektedir. Bu nedenle tüm öğretim elemanlarının uzmanlık alanları ve yetenekleri doğrultusunda görev almaları sağlanmalıdır.
Ürün Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim elemanları tarafından yayınlanmış olan araştırmalar; nitelik ve nicelik açısından genel olarak yeterli ve eğitim ile ilgili amaçlara uygundur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretim elemanları toplum yararına kısmen çalışmalar gerçekleştirdiğinden, daha fazla çalışma yapmaları için teşvik edilmelidir.

Tablo 2’de akredite edilen programların *Öğretim Elemanları* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. İlgili tablo *Başlangıç standartları* yönünden incelendiğinde genel olarak programların yeterli sayıda ve nitelikte öğretim elemanına sahip olduğu ve öğretim elemanlarına kendilerini geliştirmeleri hususunda gerekli desteğin sunulduğu görülmektedir. Ancak öğretim elemanlarının, ders yüklerinin yoğunluğu, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının fazlalığı, idari işler ve komisyon görevleri nedenleriyle akademik çalışmalara, danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine zaman ayıramadığı görülmektedir. Bu bağlamda idari personel sayılarının artırılması ve öğretim elemanlarının idari görevlerinin azaltılması/dengelenmesi önemlidir. Aynı zamanda, Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak kongre, eğitim, seminer gibi etkinliklere katılmaları için ayrılan bütçeler artırılmalıdır. *Süreç standartları* yönünden ise

öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarındaki güncel gelişmeleri takip ettiği ve mesleki gelişimleriyle ilgili yeni bilgi ve becerileri, eğitim-öğretim sürecine yansıttıkları görülmektedir. Öğretim elemanları programlarda gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerde düzenleyici, yürütücü ve katılımcı olarak rol almaktadır. Ancak bu rolün derslerle (Örneğin topluma hizmet uygulamaları) ilişkili olduğu, farklı bağlamlarda bu süreçlerin desteklenmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca; öğretim elemanlarının derslerinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrenme amaçlarını destekleyen etkinlikleri çeşitlendirmeleri; öğretim elemanlarının ilgili lisans programlarını geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılmaları sağlanmalıdır. Öğretim elemanları öğrencilere rehberlik etme ve okullardaki uygulama süreçlerine katılma hususlarında daha etkin olmalıdır. *Ürün standartları* yönünden ise öğretim elemanları tarafından yayınlanmış olan araştırmalar; nitelik ve nicelik açısından genel olarak yeterli ve eğitim ile ilgili amaçlara uygundur. Ancak öğretim elemanları toplum yararına kısmen çalışmalar gerçekleştirdiğinden, daha fazla çalışma yapmaları için teşvik edilmelidir. Salgın koşullarında gerçekleştirilen uzaktan öğretim sürecinde; öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi çalışmalarını etkili bir şekilde takip edemediği ve çeşitli sorunlar yaşadığı; proje ve araştırmalarında aksamalar meydana geldiği; derslerini uzaktan eğitim koşullarına göre düzenledikleri ve bu konuda zaman zaman çeşitli eğitimler aldıkları; sosyal, kültürel, sanatsal etkinliklerin genellikle uzaktan ve sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Tablo 2’de yer alan güçlü ve geliştirmeye açık yönlere ilişkin raporlardan bazı alıntılara ise aşağıda yer verilmektedir:

Başlangıç standartları açısından örnekler:

- *Bölümde idari işleri yürütecek eleman bulunmaması nedeniyle araştırma görevlilerine idari işlerde görev verildiği belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının çoğunun çeşitli komisyonlarda görev aldığı, toplantı tutanaklarını tuttuğu ve çeşitli yazışmalar yaptıkları tespit edilmiştir. Bu durumun öğretim elemanlarının akademik çalışmalarını belli ölçüde aksattığı anlaşılmıştır. Öğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katıldığı, kendileri için mevcut olan gelişim fırsatları hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. (2020.17.045 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğretim elemanlarının deneyimli olduğu ve okullarda uygulama çalışmalarına katıldığı anlaşılmıştır. Öğretim elemanlarının yürüttükleri derslerin çalışma alanlarına uygun olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlik uygulaması derslerinde araştırma görevlilerinin görevlendirildikleri görülmüştür. Öğretim elemanlarının haftalık teorik ders yüklerinin yüksek olması, araştırma ve yayın gibi bilimsel çalışmalar yapmalarını aksatmazken akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesini engeller niteliktedir (2020.18.049 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Programdaki akademik kadronun nitelikli olduğu, ancak sayısal olarak yeterli olmadığı görülmüştür. Öğretim elemanlarıyla yapılan toplantıda, hiçbir öğretim elemanının uzmanlık alanı dışındaki derslere girmediği, zorunlu durumlarda ise üniversite dışından doktoralı öğretim elemanı görevlendirildiği belirlenmiştir. Öğretmenlik uygulaması derslerinde araştırma görevlilerinin görevlendirildikleri görülmüştür. Öğretim elemanlarının haftalık teorik ders yüklerinin yüksek olması hem araştırma ve yayın gibi bilimsel çalışmalar yapmalarını, hem de akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini etkili bir şekilde yürütmelerini engellemektedir (2020.18.050 nolu rapordan alınmıştır).*

Süreç standartları açısından örnekler:

- Öğretim elemanlarının ana bilim dalı tarafından yürütülen sosyal, kültürel, sanatsal vb. etkinliklerde düzenleyici, yürütücü ve katılımcı olarak rol aldıkları ancak pandemi nedeniyle bu faaliyetlerin aksadığı anlaşılmıştır. Öğretim elemanlarına verilen görevlerin uzmanlık alanları ile büyük ölçüde örtüştüğü görülmüştür. Öğretim elemanlarının uygulama okullarında uygulama öğretim elemanı olarak görev yaptıkları ve öğrencilere akademik ve diğer alanlarda rehberlik yaptıkları görülmüştür (2020.18.051 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretim üyelerinin uzmanlık alanlarında yaptıkları akademik çalışmalar ile öğretim elemanlarının halihazırda yürüttükleri y.lisans ve doktora süreçleri alandaki gelişmeleri takip ettikleri ifade edilebilir. Bunun yanında üniversite dışında farklı birkaç organizasyona öğretim üyelerinin katıldıkları görülmüştür. Lisans programının geliştirilmesine yönelik ise öğretim üyelerinin herhangi bir geliştirme çalışmasına katıldıkları ya da gerçekleştirdiklerine yönelik bir kanıt rastlanmamıştır. Yine bu anlamda programda yer alan derslerin revizyonu ile ilgili bir değerlendirme yapılmamıştır. Araştırma görevlilerine yönelik eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği gözlenmektedir. Yine araştırma görevliler derslere destek verdiklerini belirtmişler bu sürecin onları mesleki anlamda geliştirdiğini vurgulamışlardır. Öğretim üyelerinin kütüphaneyi etkin olarak kullandıkları ifade edilebilir (2020.03.008 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretim elemanlarının hem mesleki gelişimlerine hem de sınıf öğretmenliği alanına katkı sağlayacak nitelikte çalışmalar yaptığı görülmüştür. Öz değerlendirme raporunda sunulan örnek ders sunumları ve gözlem yapılan derslerden elde edilen kanıtlar öğretim elemanlarının mesleki gelişiminin eğitim öğretim sürecine yansımalarını göstermektedir. Ayrıca öğretim elemanlarının eğitim-öğretim teknolojilerini ve kütüphaneyi etkin bir şekilde kullandıkları belirlenmiştir (2020.07.018 nolu rapordan alınmıştır).
- Program tarafından dersler (Topluma Hizmet Uygulamaları vb.) kapsamında yapılan uygulamalar dışında sosyal, kültürel, sanatsal faaliyet kapsamında değerlendirilebilecek sadece bir faaliyet düzenlendiği görülmüştür (2020.08.022 nolu rapordan alınmıştır).

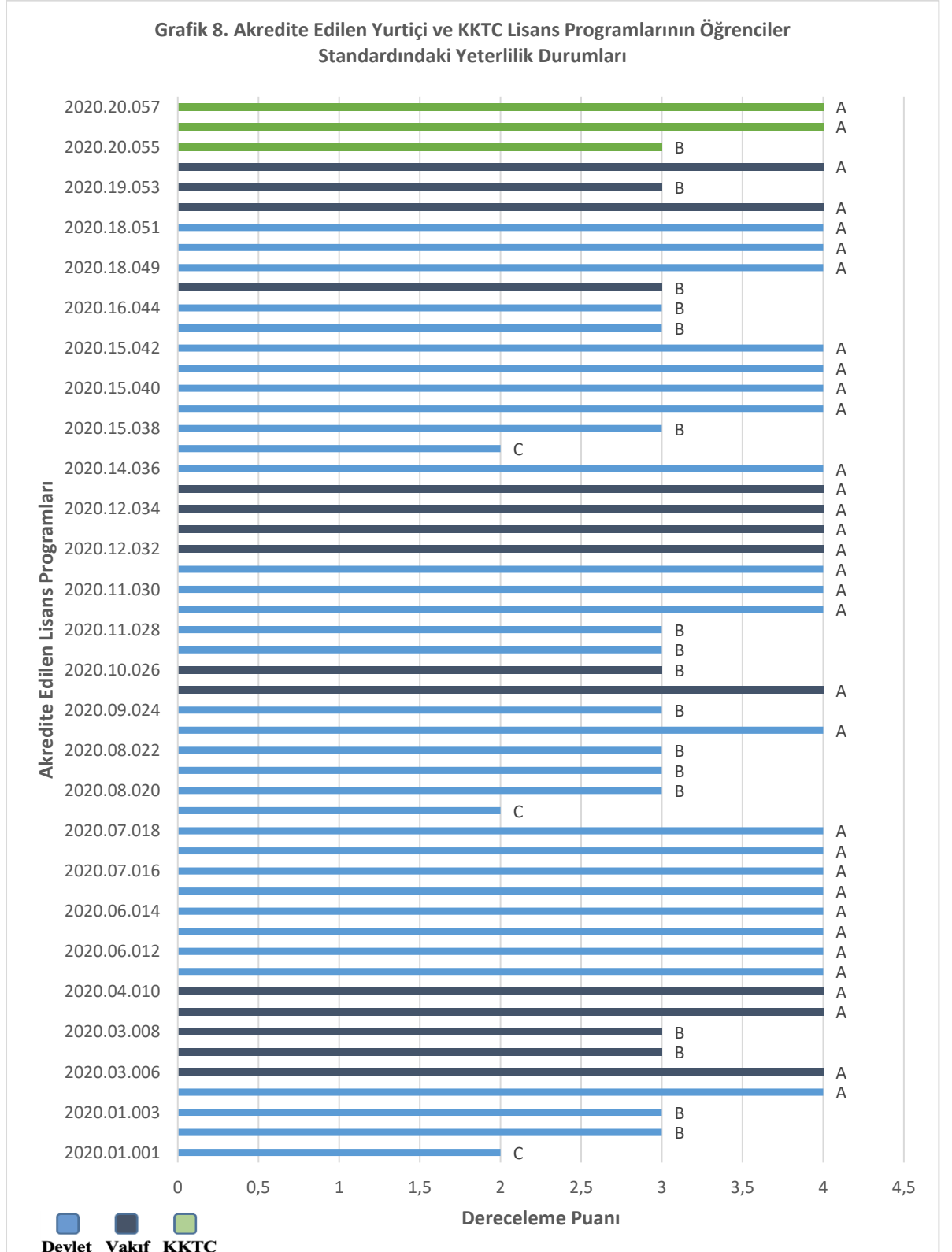
Ürün standartları açısından örnekler:

- Öğretim elemanlarının yerel ve bölgesel hizmet içi öğretmen eğitimine yönelik etkinlikler düzenledikleri, ancak toplumun sosyal, kültürel, ekonomik vb. gelişimini destekleyecek faaliyetlerde yeterince bulunmadıkları anlaşılmıştır. (2020.18.049 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretim elemanları ile yapılan görüşmelerde öğrencilerinin sosyal ve kültürel gelişimlerini sağlamak için etkinlikler yapıldığını belirtmiş olmakla birlikte toplum yararına yapılan proje ve çalışmalardan bahsedilmemiştir. Buna dair herhangi bir kanıt ya da söylem Öz Değerlendirme Raporunda da gösterilmemektedir (2020.01.002 nolu rapordan alınmıştır).
- Kanıt dayalı incelenen lisans programında görevli öğretim elemanları alanında deneyimli, etkin ve başarılı bilim insanları ve eğiticiler olduğu özgeçmiş belgelerinde, derslerde ve görüşmelerde elde edilen verilerin incelenmesiyle tespit edilmiştir. Ancak derslerin önemli ölçüde sunuş yoluyla öğretim stratejisine dayalı geleneksel metotlarla yürütüldüğü, aktif öğretimin ve alternatif değerlendirmenin, sınıf dışı aktivitelerin sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Bundan kaynaklı çeşitli öğretme-öğrenme yöntemlerinin kullanılması ve bunun sonucunda öğretmen adaylarında, kazanmaları gereken tüm yeterlikler açısından gelişme sağlanması konusunda gelişime açık bir yön bulunduğu görülmüştür. (2020.01.003 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretim elemanlarının salgın koşullarında verdikleri online derslerde mümkün olduğunca farklı yöntemlere yer verdikleri, öğrencilerin derse katılımını artırmak için etkileşimli ders yürüttükleri gözlenmiştir. (2020.06.013 nolu rapordan alınmıştır).
- Topluma yönelik katkılar bakımından, öğretim elemanlarının çoğunun aktif olarak sosyal medyayı kullandığı, sosyal medya üzerinden geniş öğrenci kitlesine ulaşacak biçimde eğitim faaliyetleri yürüttükleri ve organize ettikleri belirtilmiştir (2020.08.021 nolu rapordan alınmıştır).

3.3. Standart 3: Öğrenciler

3.3.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programları

Grafik 8’de, 2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen yurtiçi ve KKTC lisans programlarının, *Öğrenciler* standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

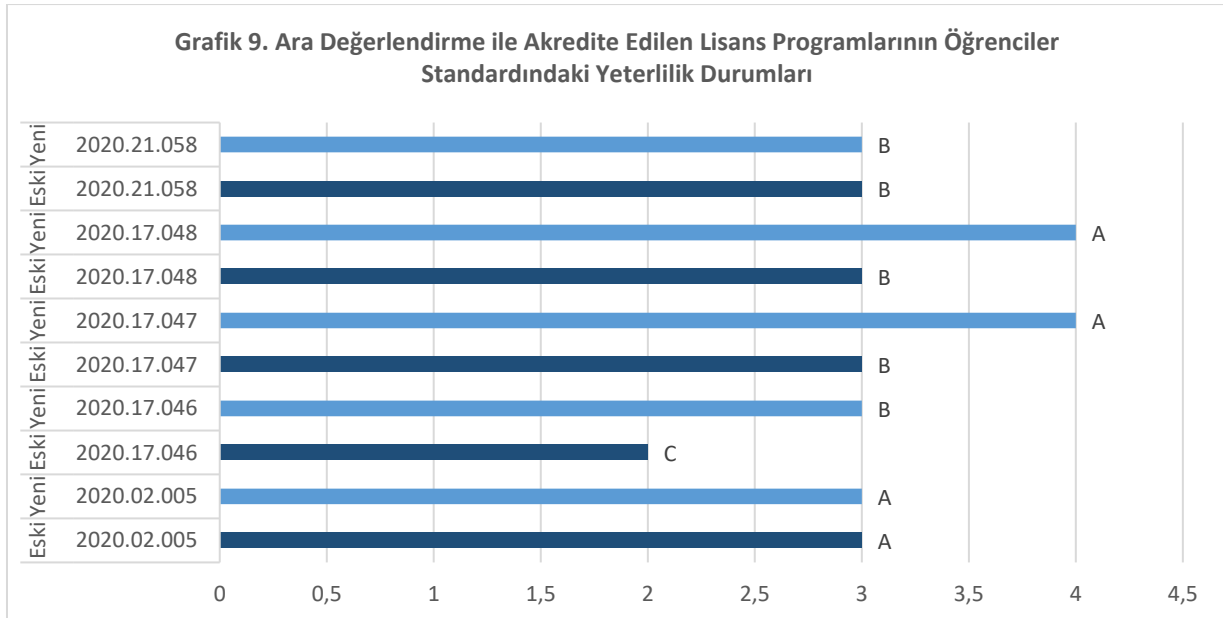

Grafik 8’de yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programı ilgili yeterlilik açısından incelendiğinde programların 33’ünün A (Örnek olma düzeyinde), 17’sinin B (Yeterli), 3’ünün ise C (Kabul edilebilir) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Akredite edilen yurt içi lisans programlarının çoğunluğunun (%62.26) A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi yurtiçi ve KKTC lisans programlarının ilgili standart çerçevesinde geldiği noktayı göstermesi bakımından olumlu olsa da programlarının bir bölümünün ideal seviyeye ulaşamamış olması, ilgili standart çerçevesinde lisans programlarının gelişime açık bir durumda olduğunu göstermektedir.

Bunun yanı sıra Grafik 8’de yer alan 53 yurtiçi lisans programının 19’u vakıf üniversitelerinde yer alırken, 34 program devlet üniversitelerinde yer almaktadır. İlgili dağılım, mevcut standart yeterliliği açısından incelendiğinde yurtiçi devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri arasında belirgin bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Benzer biçimde KKTC lisans programları ile yurtiçi devlet ve vakıf lisans programları arasında da belirgin bir farklılıkla karşılaşılmamaktadır.

3.3.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 9’da 2020-2021 değerlendirme döneminde ara değerlendirme ile akredite edilen lisans programları yer almaktadır.

Grafik 9’da 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı yurtiçi lisans programının (4 vakıf, 1 devlet) 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemlerine ait sonuçları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 ve 2020-2021 değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde ise “*Öğrenciler*” standardında 2 programın gerek 2018-2019 gerekse 2020-2021 dönemlerinde B (Yeterli) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bununla birlikte 1 program da C (kabul edilebilir) düzeyinden B (Yeterli) düzeyine yükselmiştir. Programların ikisinin bu süreçte ilgili standart yeterliliklerini yükseltememiş olmaları ve bir programın da henüz ideal değerlendirme seviyesi olan A (Örnek olma) düzeyine ulaşamamış olması lisans programlarının bir bölümünün bu noktada gelişime açık bir konumda olduklarını göstermektedir. Diğer yandan 2 lisans programı 2018-2019 değerlendirme döneminde B (Yeterli), 2020-2021 değerlendirme döneminde A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmiştir. Bu durum ise lisans programlarımızın “*Öğrenciler*” standardındaki gelişimini yansıtması bakımından umut verici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

3.3.3. Akredite Edilen Lisans Programlarının Öğrenciler Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

İlgili raporların genel olarak değerlendirilmesi doğrultusunda *Öğrenciler* standardı açısından programların güçlü ve geliştirmeye açık yönleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Öğrenciler” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
<i>Güçlü Yönler</i>	<i>Geliştirmeye Açık Yönler</i>
<ul style="list-style-type: none"> Öğrenciler programa girişte başarılı olmalarını sağlayacak gerekli akademik yeterliliğe sahiptir ve öğretmenlik mesleğine yönelik yeterli motivasyonları vardır. Bu durum pandemi sürecinde de devam etmiştir.	<ul style="list-style-type: none"> Öğrencilere lisans öğrenimleri boyunca mesleklerine yönelik olumlu tutumlar kazanmalarını ve motivasyonlarını canlı tutmalarına sağlayacak faaliyetler düzenlenmeli, olumsuz tutumları düzeltmeye yönelik gerekli rehberlik hizmetleri sağlanmalıdır.
Süreç Standartları Yönünden	

Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin programdan ayrılma ve ders tekrar oranları kabul edilebilir düzeyde olup devam oranları yüksektir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu 4 yılda eğitimlerini tamamlamaktadır. • Öğrenciler akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden büyük ölçüde yararlanmaktadır. Öğrencilerin memnuniyetleri kabul edilebilir ölçüdedir. • Öğrencilerin mesleki ve akademik gelişmelerine yönelik politikalar yer almaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin, sosyal, sportif ya da kültürel hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları görülmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin sosyal açıdan gelişmelerini sağlayacak sportif, kültürel ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.
Ürün Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Mezuniyet aşamasına gelen öğrencilerin çoğu öğretmen olarak çalışmayı düşünmektedir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programı başarıyla tamamlayan öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam düzeyleri, lisansüstü eğitim faaliyetleri, iş yaşamlarındaki başarıları gibi durumlar hakkında bilgileri oldukça sınırlıdır. Bu nedenle mezun takip sistemlerinin geliştirilmesi veya iyileştirilmesi gerekmekte mezun kartı, üniversite olanaklarından yararlanma gibi imkânlarla öğrencilerin takip sistemlerine katılımları teşvik edilmelidir. • Bazı ana bilim dallarına ait programlardan mezun öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam durumları yüksek iken bazı anabilim dallarında düşüktür. Atama kontenjanların azlığına yönelik kaygılar bulunmaktadır. Bu kaygıları giderici önlemlerin alınması gerekmektedir.

Tablo 3'te akredite edilen programların *Öğrenciler* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. Mevcut durum *başlangıç standartları* yönünden incelendiğinde; öğrenciler programa girişte başarılı olmalarını sağlayacak gerekli akademik yeterliliğe sahiptir ve öğretmenlik mesleğine yönelik yeterli motivasyonları vardır. Bu durum salgın sürecinde de devam etmiştir. Ancak, öğrencilere lisans öğrenimleri boyunca mesleklerine yönelik olumlu tutumlar kazanmalarını ve motivasyonlarını canlı tutmalarına sağlayacak faaliyetler düzenlenmesi ve olumsuz tutumları düzeltmeye yönelik gerekli rehberlik hizmetleri sağlanması gerekmektedir.

Mevcut durum *süreç standartları* yönünden incelendiğinde ise; öğrencilerin programdan ayrılma ve ders tekrar oranları kabul edilebilir düzeyde ve devam oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu 4 yılda eğitimlerini tamamlamaktadır. Öğrenciler kendilerine sunulan akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden büyük ölçüde yararlanmaktadır. Bu bağlamda memnuniyetleri kabul

edilebilir ölçüdedir. Ancak, öğrencilerin, sosyal, sportif ya da kültürel hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları görülmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin sosyal açıdan gelişmelerini sağlayacak sportif, kültürel ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.

Ürün standartları yönünden ise; mezuniyet aşamasına gelen öğrencilerin çoğunun öğretmen olarak çalışmayı düşündüğü, buna karşın bazı anabilim dallarına ait programlardan mezun öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam durumlarının yüksek, bazı anabilim dallarında ise düşük olduğu görülmektedir. Atama kontenjanlarının azlığına yönelik kaygıları bulunmaktadır. Bu kaygıları giderici önlemlerin alınması gerekmektedir. Programı başarıyla tamamlayan öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam düzeyleri, lisansüstü eğitim faaliyetleri, iş yaşamlarındaki başarıları gibi durumlar hakkında bilgileri ise oldukça sınırlıdır. Bu nedenle mezun takip sistemlerinin geliştirilmesi veya iyileştirilmesi gerekmektedir. Mezun kartı, üniversite olanaklarından yararlanma gibi imkânlarla öğrencilerin takip sistemlerine katılımları teşvik edilmelidir. Salgın koşullarında gerçekleştirilen uzaktan öğretim sürecinde; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyon yüksekliğinin devam ettiği; öğrencilerin mesleki gelişimlerini destekleyecek akademik, sosyal, kültürel etkinliklerin çevrimiçi sürdürüldüğü ancak yeterli düzeyde katılımın, danışmanlığın ve rehberlik hizmetinin olmadığı görülmektedir. Tablo 3'te yer alan güçlü ve geliştirmeye açık yönlere ilişkin raporlardan bazı alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

Başlangıç standartlarına yönelik örnekler:

- *Öğrenciler programa başlayabilmesi için gerekli akademik yeterliklere ve motivasyona sahiptirler. Yapılan görüşmelerde öğrenimine yeni başlayan öğrencilere yönelik olarak ilk hafta oryantasyon programının olduğu, eğitim sürecinde alana ilişkin etkinliklere ve projelere katılım yoluyla öğrencilerin mesleğe ilişkin motivasyonlarının desteklendiği belirlenmiştir. Görüşme yapılan öğrencilerin tümünün, öğretim elemanlarının sınırsız ilgi ve desteğinden memnun oldukları gözlenmiştir (2020.09.023 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğrencilerin programa başlamak için yeterli giriş niteliği gösterdiği, öğretmenlik mesleği için gerekli motivasyona sahip olduğu tespit edilmiştir (2020.15.042 nolu rapordan alınmıştır).*

Süreç standartlarına yönelik örnekler:

- *Öğrencilerin büyük bir kısmının programın sonuna kadar devam ettikleri, mezun olduğu; akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden yararlandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin kendilerine sağlanan destek, akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden memnun olduğu, ancak mesleki gelişimlerinin yanı sıra sosyal, sportif ya da a kültürel hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları görülmüştür. Özellikle pandemi döneminde uzaktan eğitimi teknolojik yetersizlikler nedeniyle takip edemeyen öğrenciler için bilgisayar, tablet, internet paketi sağlanması kayda değer bulunmuştur (2020.17.045 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğrencilerin büyük bir kısmının programın sonuna kadar devam ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilere yönelik akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin sistematik ve süreklilik arz etmediği kanaati oluşmuştur. Öğretim elemanları ile görüşmede ihtiyaç sahibi öğrencilere zaman zaman destek sağlandığı tespit edilmiştir. Öğrencilere yönelik eğitsel, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin sınırlı olduğu anlaşılmıştır (2020.18.049 nolu rapordan alınmıştır).*

- Öğrencilerin mesleki ve akademik gelişmelerine yönelik öğrenme ve öğretmen etkinlikleri etkin olarak uygulanmaktadır. Programdan ayrılma ve ders tekrar oranları düşük olup devam oranları yüksektir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu 4 yılda eğitimi tamamlamaktadır. Öğrenciler kendilerine sağlanan destekle ilgili memnuniyetlerini açıkça ifade etmişlerdir (2020.07.016 nolu rapordan alınmıştır).

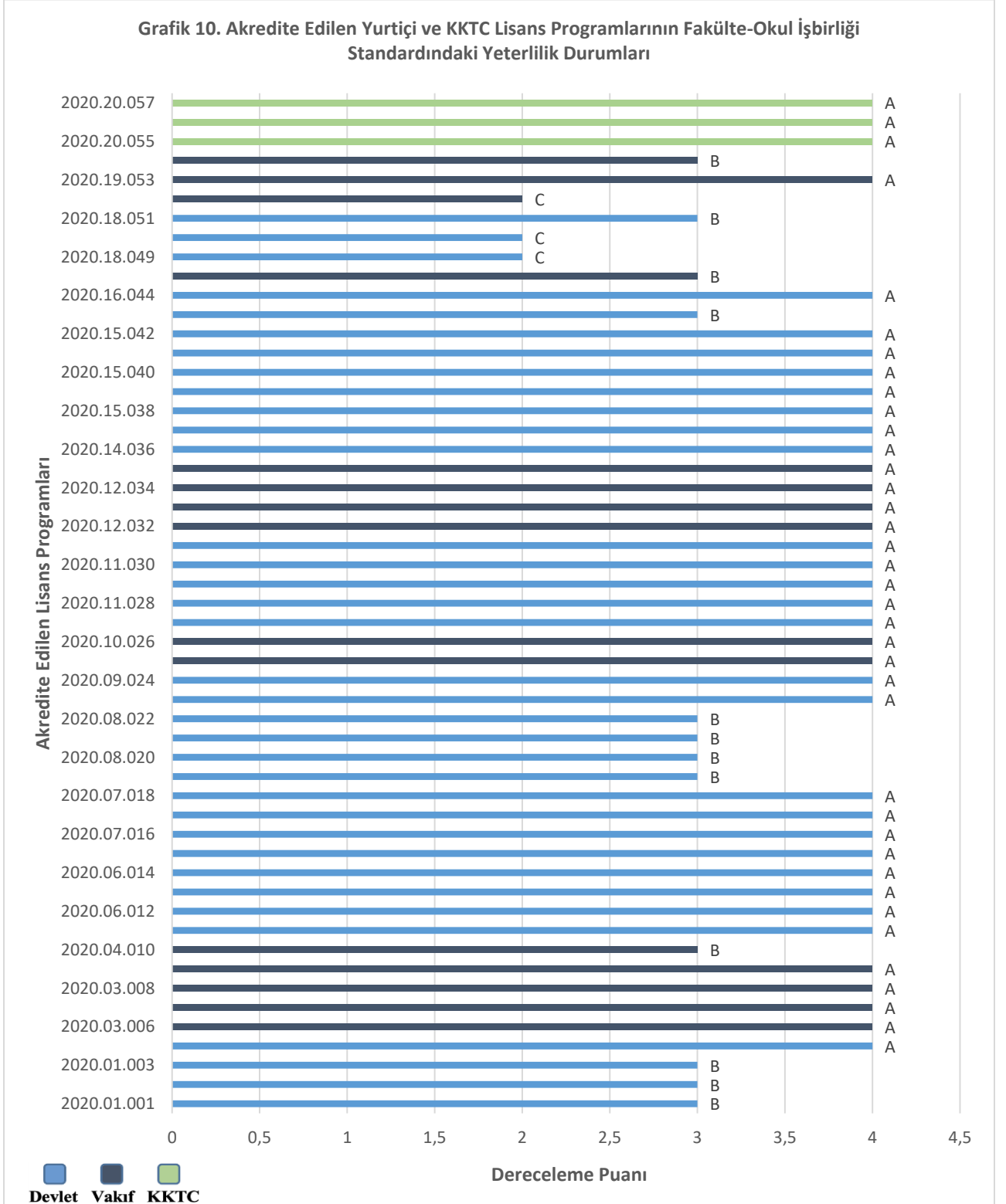
Ürün standartlarına yönelik örnekler:

- Mezuniyet aşamasında gelmiş öğretmen adayları / mezun öğrencilerin istihdamlarına yönelik herhangi bir veri bulunmamaktadır. Mezun öğrencilerin hangi kurumlarda çalıştıkları, lisansüstü eğitimlere devam etme durumları, KPSS sınav başarıları / sıralamaları vb. bilgiler edinilmemiştir. Etkin bir mezun izleme sisteminin olmamasının yanında Fen Bilgisi Öğretmenliğinden mezun öğrencilerden bilgi edinmek amacıyla sosyal medya (instagram) hesabı açılmış olup; henüz altmışiki takipçisi bulunmaktadır. Bu yolla veri toplamanın çok sağlıklı olmadığı düşünülmektedir (2020.01.001 nolu rapordan alınmıştır). İncelenen Öz Değerlendirme Raporu ve öğretim elemanı görüşmelerinden mezun izleme sisteminin etkili ve sistematik olarak yürütülmediği belirlenmiştir. Dolayısı ile istihdam sonuçları öğretim elemanlarının kişisel erişim sağladığı mezunlarından edindikleri kısmi sonuçlarla sınırlı kalmış olup mezunların iş yaşamlarındaki başarıları takip edilememiştir (2020.01.002 nolu rapordan alınmıştır).
- Programın mezun takip sistemi bulunmamaktadır. Program mezunlarının başarı ve başarısızlık durumları hakkında (ÖSYM tarafından açıklanan bir önceki yılın KPSS puan ortalaması dışında) net bir bilgiye sahip değildirler. Temmuz 2020'de yapılan çalışmayla son 10 yılda mezun olmuş öğrencilere ulaşılmaya çalışılmış fakat sadece 46 öğrenciye ulaşılmıştır. Bu sayı da tahmini mezun sayısının %10'una bile karşılık gelmemektedir (2020.08.022 nolu rapordan alınmıştır).
- Mezuniyet aşamasına gelen öğretmen adaylarının çoğu öğretmen olarak çalışmayı düşünmektedirler. Ancak kontenjanların azlığı tüm öğrencilerde kaygı yaratmaktadır. Mezunlarla bağlantının zayıf olması nedeniyle konu tam olarak değerlendirilememiştir. Öğretim elemanları mezunlarının pek çok devlet ve özel okulda çalıştığını, uygulama öğrencilerinin yetiştirilmesi için mezunlarından yararlandıklarını ve başarılı birer öğretmen olduklarını, ifade etmiştir (2020.07.016 nolu rapordan alınmıştır).

3.4. Standart 4: Fakülte-Okul İşbirliği

3.4.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programları

Grafik 10'da, 2020-2021 değerlendirme döneminde akreditasyon verilen yurtiçi ve KKTC lisans programlarının, *Fakülte-Okul İşbirliği* standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

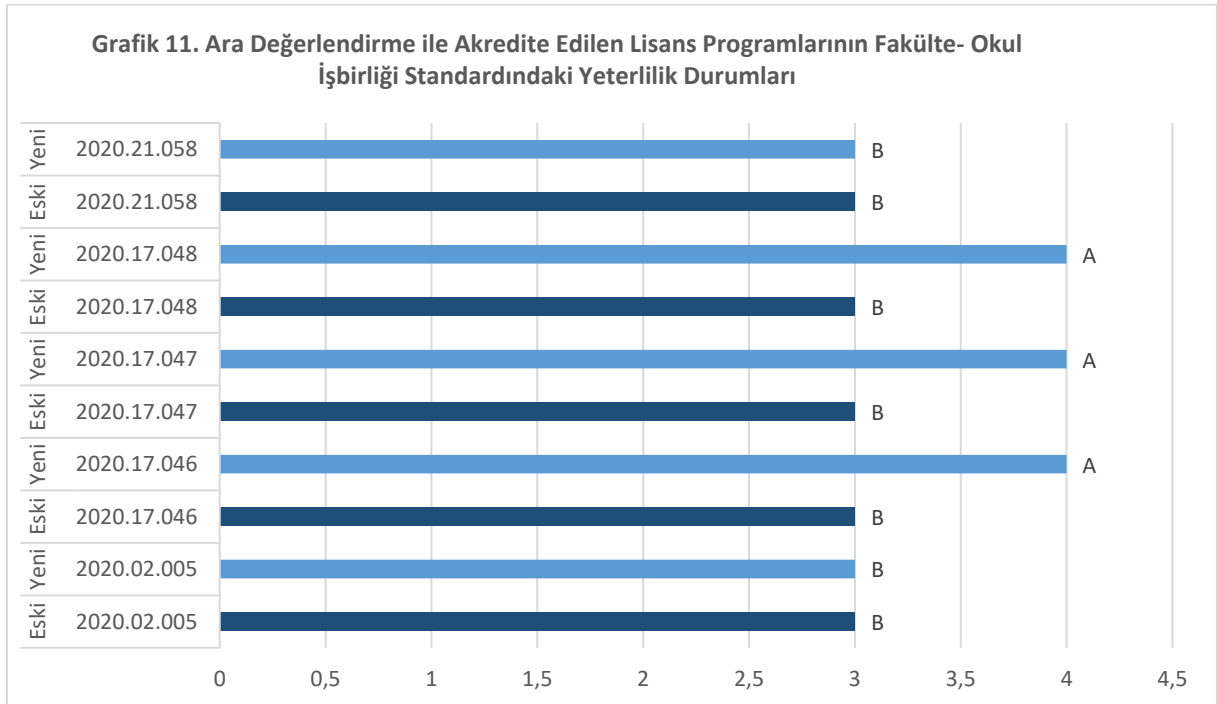

Grafik 10’da yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programı ilgili yeterlilik açısından incelendiğinde genel anlamda olumlu bir tablonun olduğu, programların sahip olduğu yeterliliklerin dereceleme ölçeğinin A (Örnek olma düzeyinde) ve B (Yeterli) değerleri etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre programların 38’i A (Örnek olma düzeyinde), 12’si B (Yeterli), 3’ü ise C (Kabul edilebilir) olarak değerlendirilmiştir. Akredite edilen yurtiçi lisans programlarının %71,70.’lik bir kısmının ideal seviyeye ulaşmış olması, yurtiçi ve KKTC programlarının “*Fakülte-Okul İşbirliği*” boyutunda ulaştığı seviyeyi göstermesi bakımından önemlidir.

Grafik 10’da yer alan yurtiçi lisans programlarının ilgili standart çerçevesindeki yeterlilik durumu, vakıf-devlet üniversitelerine dağılımları açısından incelendiğinde ise yurtiçi vakıf ve devlet üniversiteleri arasında belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte KKTC programlarının tamamının ideal seviye olan A (Örnek olma) düzeyinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu durum KKTC lisans programlarının “*Fakülte-Okul İşbirliği*” standardında çok iyi bir konuma ulaştığını yansıtmaları bakımından önemlidir.

3.4.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 11’de 2020-2021 değerlendirme döneminde ara değerlendirme ile akredite edilen lisans programları yer almaktadır.

Grafik 11’de 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemlerine ait sonuçları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 ve 2020-2021 değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde ise “*Fakülte-Okul İşbirliği*” standardında programların 3’ünün B (Yeterli) düzeyinden ideal düzey olan A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine yükseldiği görülmektedir. Bu durum üniversitelerin aradan geçen zaman içerisinde Fakülte-Okul işbirliği boyutunda gelişme kaydettiğini göstermesi bakımından umut vericidir. Bununla birlikte 2 programın her iki değerlendirme döneminde B (Yeterli) olarak değerlendirilmesi ve aradan geçen sürede gelişme gösterememesi, bu lisans programlarının bu konuda hala gelişime açık bir durumda olduğunu göstermektedir.

3.4.3. Akredite Edilen Lisans Programlarının Fakülte-Okul İş birliği Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

Tablo 4.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Fakülte-Okul İşbirliği” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Okullardaki uygulama çalışmalarına ilişkin yönetsel düzenleme ve belgeler mevzuata uygun şekilde hazırlanmıştır. Bunlar hem Fakülte hem de uygulama okullarında bulunmaktadır. Uygulama okullarının seçiminde ilgili yönergeye ve “Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu”nda belirtilen ölçütlere büyük ölçüde uyulmuştur. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlar arasında iletişim güçlendirilmelidir.
Süreç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Fakülte, Milli Eğitim Müdürlüğü, uygulama koordinatörleri, öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları gibi paydaşlar arasındaki önemli ölçüde işbirliği vardır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretim elemanları, uzaktan öğretim sürecinde öğretmenlik uygulamaları sırasında öğrencileri yeterince takip edememiştir. Uygulama okullarında öğretmen adaylarına uygun ortam kısmen sağlanmaktadır.
Ürün Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Okullarda yapılan uygulama çalışmaları sonucu öğretmen adayları alanlarında öğretmenlik yapacak yeterliğe büyük ölçüde ulaşmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmen adayları okullarda yapılan öğretmenlik uygulamaları sonucu alanlarında öğretmenlik yapacak yeterliğe büyük ölçüde ulaşsa da zaman zaman yetersiz kalmaktadır. Özellikle pandemi sürecinde öğretmenlik yeterliklerinin gözlenmesinde güçlük yaşanmıştır. Gelecekte yaşanabilecek benzer salgınlarda okullarda gerçekleştirilen uygulamaların iyileştirilmesine yönelik önlemler alınmalıdır.

Tablo 4’te akredite edilen programların *Fakülte-Okul İşbirliği* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. Programların Fakülte-Okul işbirliği standardının alt standardı olan *başlangıç standartları* yönünden güçlü yönleri incelendiğinde, okullardaki uygulama çalışmalarına ilişkin yönetsel düzenleme ve belgelerin mevzuata uygun şekilde hazırlandığı, uygulama okullarının seçiminde ilgili yönergeye ve “Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu”nda belirtilen ölçütlere büyük ölçüde uyulduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlar arasında iletişimin güçlendirilmesinin gerekliliği ürün standartları açısından geliştirilmeye açık yöndür. Mevcut durum *süreç standartları* yönünden incelendiğinde ise Fakülte, Milli Eğitim Müdürlüğü, uygulama koordinatörleri, öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları gibi paydaşlar arasındaki işbirliğinin iyi bir düzeyde olması güçlü yön olarak ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte öğretim elemanlarının uzaktan öğretim sürecinde öğretmenlik uygulamaları sırasında öğrencileri yeterince takip edememesi; uygulama okullarında öğretmen adaylarına uygun ortamın yeterli düzeyde sağlanamaması geliştirilmeye açık yönler olarak değerlendirilebilir. Mevcut durum *ürün standartları* açısından değerlendirildiğinde ise öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ile alanlarında öğretmenlik yapacak yeterliğe büyük ölçüde ulaştığı, ancak zaman zaman yetersizler yaşadıkları görülmektedir. Özellikle salgın sürecinde öğretmenlik yeterliklerinin gözlenmesinde güçlük yaşanmıştır. Salgın koşullarında gerçekleştirilen uzaktan öğretim sürecinde öğretmenlik uygulamalarının etkili bir biçimde gerçekleşmediği; öğretmen adaylarının uygulama derslerine genellikle izleyici olarak katılmalarının deneyim eksikliğine neden olduğu görülmektedir. Tablo 4’te yer alan güçlü ve geliştirmeye açık yönlerle ilişkin raporlardan bazı alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

Başlangıç Standartları açısından örnekler:

- *Fakülte-Okul İşbirliği başlangıç standartlarından “Okullardaki uygulama çalışmalarına ilişkin yönetsel düzenlemelerin ve belgelerin varlığı” standardı ve göstergelerine ilişkin kanıtlar incelendiğinde, Fakülte uygulama koordinatörlüğü ve uygulama öğretim elemanları ile program uygulama koordinatörlüğü ve öğretim elemanları arasında gerçekleştirilen toplantı ve görüşmelerle iletişimin sağlandığı gözlenmiştir. Ayrıca Fakülte uygulama koordinatörlüğü ile Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörlüğü arasında, yine program uygulama koordinatörlüğü ve uygulama okulu koordinatörlüğü arasında sağlıklı bir iletişimin kurulabildiği gözlenmiştir. Söz konusu iletişim ve işbirliğinin daha nitelikli ve sürdürülebilir olması açısından gerçekleştirilen yönetsel düzenlemelerin, yazışmaların, toplantıların vb. kayıt altına alınması, bununla ilgili arşiv sisteminin oluşturulması gerekli görülmüştür. Yine bu kapsamda özellikle uygulama öğretmenlerinin, öğretmen adaylarına Fakülte-Okul İşbirliği kapsamında daha nitelikli rehberlik sağlayabilmeleri için uygulama okul koordinatörleri ve uygulama öğretmenleri ile rutin toplantıların yapılması, uygulama öğretmenlerine yönelik bu kapsamda eğitimler düzenlenmesi yararlı olacaktır (2020.16.043 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Uygulama öğretmenlerinin deneyimli oldukları, adayların mesleki gelişimine katkı sağladıkları ve çalışmalarında yardımcı oldukları saptanmıştır. Adayların öğretmenlik uygulamalarına uzaktan katılmaları nedeniyle sınıfı etkileşimi gözleme imkanına sahip olmadıkları görülmüştür. Adayların farklı okul türlerinde ve farklı sınıf düzeylerinde uygulama yapma olanaklarının sınırlı olduğu gözlenmiştir. Uygulama planlarının*

öğretim elemanları tarafından yapıldığı, uygulama ortamlarının düzenlenmesinde ise öğretmenlerin etkin oldukları gözlemlenmiştir (2020.17.045 nolu rapordan alınmıştır).

Uygulama okulları Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu'nda belirtilen ölçütlere göre seçilmiştir. Öğretmen adaylarının uygulama okullarına yerleştirilmesinde uygulama öğretmeni/ öğretmen adayı oranı, okul kapasitesi dikkate alınmıştır. Uygulama sürecinde Okul Deneyimi dersi için haftada en az 4 saat uygulama okulunda, en az 2 saat fakültede; Öğretmenlik Uygulaması dersi için de haftada en az 6 saat uygulama okulunda, en az 2 saat fakültede ders işlenmektedir. Pandemi sürecindeki gerekli hazırlık eğitimi ve pandemi süreci için gerekli düzenlemeler yapılmıştır. İstanbul Aydın Üniversitesi Program Adı: Arapça Öğretmenliği

Süreç Standartları açısından örnekler:

- Fakülte-okul iş birliğinin tarafların katılımıyla açık görev tanımlarıyla yürütüldüğü görülmekle beraber uzun vadeli gelişim konusunda belirlenmiş bir program söz konusu değildir (2020.15.042 nolu rapordan alınmıştır).
- Uygulamada yedi okulla iş birliği yapıldığı ve genellikle nitelikli okulların tercih edildiği görülmüştür. Öğrencilerin birinci ve ikinci dönem aynı okullarda uygulama yaptığı anlaşılmıştır. Okulların seçiminde yakınlık, öğretmen sayısı, ders sayısı, özel okul- devlet okul vb. ölçütlerin dikkate alındığı görülmüştür. Uygulamalarda öğretim elemanı-öğrenci-öğretmen dağılımlarının belirlenen ölçütlere uygun olduğu tespit edilmiştir. Uygulama derslerinin, Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge 'ye göre yapıldığı belirlenmiştir. Öğrenciler, öğretim elemanlarının uygulama derslerinin teorik saatlerini yeterince kullanmadıklarını ifade etmiştir (2020.18.049 nolu rapordan alınmıştır).
- Okullardaki uygulama öğretmenlerinin mesleki deneyimlerinin yeterli olduğu, uygulama sürecinde adayların mesleki gelişimlerine katkı sağladıkları ve çalışmalarında yardımcı oldukları saptanmıştır. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama kısmının uzaktan eğitimle yapılması nedeniyle adayların sınıfı etkileşimi gözleme imkanına sahip olmadıkları görülmüştür. Adayların farklı okul türlerinde ve farklı sınıf düzeylerinde uygulama yapma olanaklarının olduğu gözlenmiştir. Uygulama planlarının öğretim elemanları tarafından yapıldığı, uygulama ortamlarının düzenlenmesinde ise öğretmenlerin etkin oldukları tespit edilmiştir (2020.18.051 nolu rapordan alınmıştır).
- Uygulama okullarındaki uygulama öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli oldukları ancak öğretmen adaylarının gelişimi hakkında özellikle yazılı geribildirim vererek sınırlı düzeyde destek oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında sınıfla etkileşimleri gözlenememekle birlikte sınırlı etkileşim sağlandığı diğer sunulan verilerden anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının uygun bir öğrenci grubu ile çalışma olanağına sahip oldukları ancak salgın döneminde bu konuda sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Görüşme verileri okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması ortamının hazırlanmasında öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin birlikte çalıştıklarına ilişkin bilgiler sunmaktadır (2020.01.001 nolu rapordan alınmıştır).

Ürün standartları açısından örnekler:

- Uygulama öğretmenleri, uygulamaların uzaktan gerçekleştirilmesi nedeniyle bazı öğretmenlik yeterliklerinin gözlenmesinde güçlük yaşadıklarını belirtmiştir. Adayların öğretmenlik uygulaması kapsamında Yönergede belirtilen sayıda ders anlatmadığı kanaati oluşmuştur. Gerek görüşmeler gerekse gösterilen kanıtlar çerçevesinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi kazanımlarına ulaşmış olup ulaşmadıklarına dair yeterli bir kanı oluşmamıştır. Adayların değerlendirilmesinde uygulama öğretmeni- uygulama öğretim elemanı ve öğrenci katılımıyla bütüncül bir geribildirim sürecinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür (2020.18.050 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin kazanımlarına yeterli düzeyde ulaştıkları dosyalardan ve görüşmelerden anlaşılmaktadır. Fakat yeterli dönüt için yeterli zaman ayrılması konusuna dikkat edilmesi gerekmektedir (2020.03.008 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretmen adayı süreç dosyaları, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması gözlem ve değerlendirme formları, öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu üzerinde verdiği notlar ve yaptığı açıklamalar, öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmeler, öğretmen

adayının öğretmenlik uygulamasında izlenmesi, uygulama öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler, Uygulama öğretmenleri ile yapılan görüşmeler birlikte değerlendirildiğinde; öğretmen adayının, öğretmen özlem formunu kullanarak dersi gözlemlemekte, plan yapabilmekte, dersi uygulayabilmekte, değerlendirme yapabilmekte, çevrimiçi olarak (eba, zoom vb kullanarak) ders planlayıp yapabildiği kanaatine varılmıştır (2020.08.019 nolu rapordan alınmıştır).

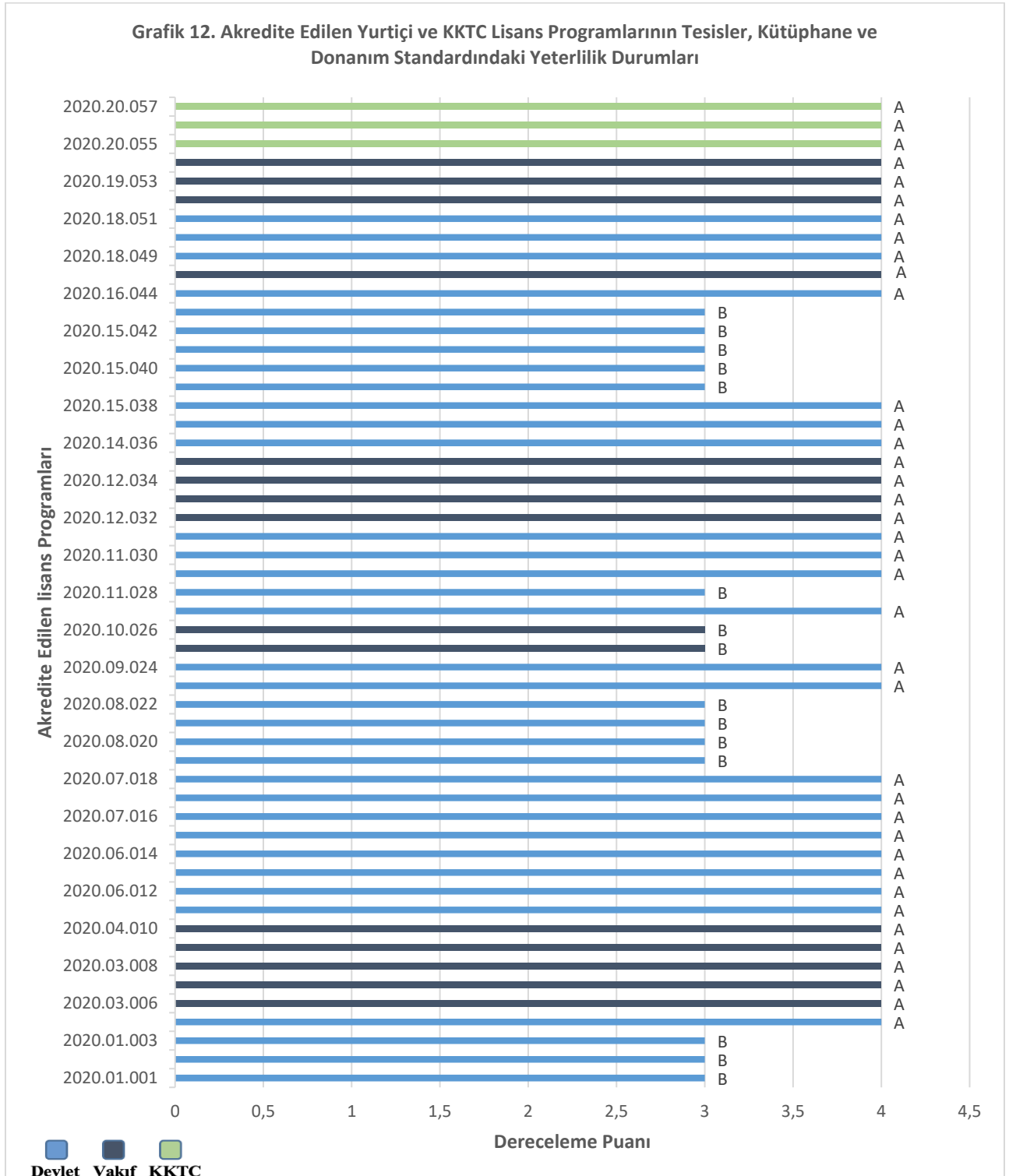
- Uzaktan eğitim sürecinde de öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinin derslerine katılımının sağlanmaktadır. Pandemi sürecinde online olarak yürütülen uygulamaların ders izlemesi yapılamamıştır. Örnek ders anlatımlarına kanıtlar dosyasından kısıtlı erişim sağlanmaktadır (2020.10.025 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretmen adaylarının önceden aldıkları dersler ile bilgi açısından donanımlı olarak bu derslere geldikleri ve bu sebeple ders planı ve etkinliklerinin çok iyi olduğu, pandemiden dolayı öğrencilerle gerçek temas kurulamamasının ve gerçek sınıf ortamının yaşanmamasının eksiklikler doğuracağı ifade edilse de online ortamda sık sık yapılan uygulamalar ile her yönlü gelişimlerinin desteklendiği, bu sebeple öğretmenlik mesleğine hazır oldukları ama bu süreçte en çok etkinlik geliştirmede ve web 2.0 vb. teknolojik araçları kullanmada iyi oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca uygulama öğretmenlerinin bizzat arayarak teşekkür ettiklerini, hazırladıkları etkinlikleri çok beğendiklerini, kendi öğretimlerini sorguladıklarını ifade etmeleri; özel okulların arayıp mezunlardan duyulan memnuniyetten dolayı mezun öğretmen adaylarını kendilerine yönlendirmelerini talep etmeleri eğitim kurumları açısından ..... programının bir marka değeri oluşturduğuna işaret etmektedir (2020.11.031 nolu rapordan alınmıştır).
- Öğretmen adaylarının farklı okullarda öğretmenlik deneyimi kazanmalarına yönelik planlamaların ders izlemeyle sınırlı olduğu belirlenmiştir. Pandemi döneminde uzaktan eğitim aracılığıyla yürütülen derslere izleyici olarak katılmaları, alanda öğretmenlik yapacak yeterliğe ulaşmalarında gelişime açık yönler arasında değerlendirilmiştir. Öğretmen adayının uygulama sürecine ilişkin örnek videosu incelendiğinde ise dört öğrenciye ders anlatımı gerçekleştirildiği ve süreçte öğretmen adayının aktif olduğu, öğrenci katılımının tam anlamıyla sağlanamadığı görülmektedir. Programın gelişime açık yönleri arasında değerlendirilen bu kanıtlar doğrultusunda; öğretmen adaylarının alanda öğretmenlik yapacak yeterliğe kısmen ulaştıkları düşünülmektedir (2020.20.055 nolu rapordan alınmıştır).

3.5. Standart 5: Tesisler, Kütüphane ve Donanım

3.5.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programları

Grafik 12’de 2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen yurtiçi ve KKTC lisans programlarının, *Tesisler, Kütüphane ve Donanım* standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

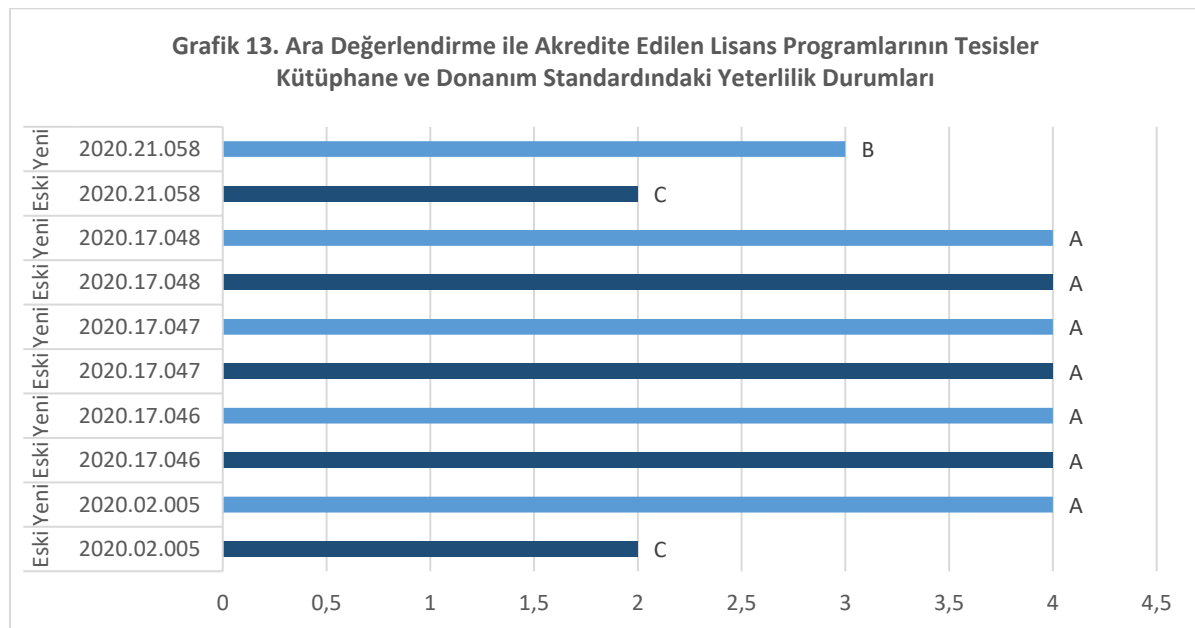

Grafik 12’de yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programı ilgili yeterlilik açısından incelendiğinde programların sahip olduğu yeterliliklerin dereceleme ölçeğinin A (Örnek olma düzeyinde) ve B (Yeterli) değerleri etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Programların 38’i A (Örnek olma düzeyinde), 15’i B (Yeterli) olarak değerlendirilmiştir. Akredite edilen programlarının %71.70 gibi önemli bir kısmının A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi, programlar içerisinde B’nin (Yeterli) altında bir değerlendirilme almış programın bulunmaması ilgili standart çerçevesinde yurtiçi ve KKTC lisans programların yeterli bir noktaya ulaştığını göstermektedir. Bununla birlikte 15 lisans programının B (Yeterli) olarak değerlendirilmesi ise ilgili programlarının daha iyi bir noktaya gelmek adına gelişime açık bir konumda olduğunu göstermektedir.

Bunun yanı sıra, Grafik 12’de yer alan 53 lisans programının 3’ünü oluşturan KKTC üniversitesi programlarının tamamının ilgili standart çerçevesinde A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi KKTC programlarının “*Tesisler, Kütüphane ve Donanım*” standardında çok iyi bir noktada olduğunu göstermektedir. İlgili durum yurtiçi vakıf ve devlet üniversiteleri açısından incelendiğinde ise yurtiçi vakıf üniversitelerinin ilgili standart kapsamında yurtiçi devlet üniversitelerine göre daha iyi bir noktada olduğu söylenebilir.

3.5.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 13’te 2020-2021 değerlendirme döneminde ara değerlendirme ile akredite edilen lisans programları yer almaktadır.

Grafik 13'te 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı yurtiçi lisans programının (4 vakıf, 1 devlet) 2018-2019 ve 2020-2021 değerlendirme dönemlerine ait sonuçları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde programların olumlu yönde bir gelişme kaydettiği görülmektedir. Nitekim 3 lisans programı 2018-2019 değerlendirme dönemindeki A (Örnek olma düzeyinde) düzeyini korumuş, bir program C (kabul edilebilir) düzeyinden ideal düzey olan A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine ulaşmış, bir program da C (kabul edilebilir) seviyesinden B (Yeterli) düzeyine yükselmiştir. Bu durum ise bu lisans programlarının “*Tesisler, Kütüphane ve Donanım*” standardındaki gelişimini yansıtması bakımından umut verici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

3.5.3. Akredite Edilen Lisans Programlarının Tesisler, Kütüphane ve Donanım Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

Tablo 5.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Derslikler altyapı bakımından bazı eksikleri olmasına karşın sayı ve büyüklük bakımından kabul edilen standartlara uygundur. Kitaplar, süreli yayınlar ve diğer kütüphane materyali, ilgili programı destekleyici nitelikte olup güncelleştirilmiştir. Bunların sayıları yeterlidir ve yazım dilleri uygundur. Fakülteler programı yürütebilecek tesis ve donanımlara sahiptir. Öğretim elemanlarının belirli bir bölümü (Doçent ve profesörler) çalışmalarını sürdürmeye uygun, gerekli donanımlara sahip ofislere sahiptir. 	<ul style="list-style-type: none"> Kütüphanelerde yer alan kaynaklar öğretimi destekleyici bir nitelik taşımakta ancak niceliksel olarak yetersiz kalmaktadır. Kütüphanelerde yer alan alanlara özgü kaynaklar gerek nitelik gerekse nicelik açısından çeşitlendirilmelidir. Dersliklerde görülen altyapı ve donanım eksiklikleri giderilerek dersliklerin tam potansiyeliyle kullanılabilir hale getirilmesi sağlanmalıdır. Öğretim elemanlarına tahsis edilen çalışma odaları, kitaplık, telefon, bilgisayar ve yüklenen yazılımların profesör ve doçent kadrosu dışındaki öğretim elemanları içinde yeterli düzeye getirilmelidir.
Süreç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Fakültelerde tesis, donanım ve derslikler genel olarak tam kapasite ile kullanılmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Kütüphaneler 7/24 hizmet verecek şekilde düzenlenmeli ve özel çalışma odaları, otomatlar, bilgisayar laboratuvarı gibi düzenlemelerle öğrenciler açısından cazip hale getirilmelidir. Öğrencilerin derslerine ve çalışmalarına uygun kütüphane kaynaklarına uzaktan nasıl erişebileceklerine ilişkin bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Ürün Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen adayları laboratuvar ve teknoloji kaynaklarını genel olarak etkin biçimde kullanabilmektedir. • Öğretmen adayları kütüphane kaynaklarından ve donanımlardan çoğunlukla faydalanmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kütüphane kaynaklarının kullanımı genel olarak tatminkâr olmakla birlikte kaynak gösterme, kaynakça yazımında ve düzeninde hatalara rastlanmaktadır. • Öğretmen adayları ödev, proje gibi çalışmalarında kütüphanelerin olanaklarından daha fazla yararlanmaları için teşvik edilmelidir.

Tablo 5’te akredite edilen programların *Tesisler, Kütüphane ve Donanım* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. Mevcut durum *başlangıç standartları* yönünden değerlendirildiğinde; dersliklerin altyapı bakımından bazı eksikleri olmasına karşın sayı ve büyüklük bakımından kabul edilen standartlara uygun olduğu; kitaplar, süreli yayınlar ve diğer kütüphane materyalinin ilgili programı destekleyici nitelikte olup güncelleştirildiği; fakültelerin programı yürütebilecek tesis ve donanımlara sahip olduğu; öğretim elemanlarının belirli bir bölümünün (Doçent ve profesörler) çalışmalarını sürdürmelerine uygun, gerekli donanımlara sahip ofislere sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, kütüphanelerde yer alan kaynakların öğretimi destekleyici bir nitelik taşıdığı ancak niceliksel olarak yetersiz kaldığı görülmektedir. Ayrıca; öğretim elemanlarına tahsis edilen çalışma odaları, kitaplık, telefon, bilgisayar ve yüklenen yazılımların profesör ve doçent kadrosu dışındaki öğretim elemanları için de yeterli düzeye getirilmesi; kütüphanelerde yer alan alanlara özgü kaynakların gerek nitelik gerekse nicelik açısından çeşitlendirilmesi; dersliklerde görülen altyapı ve donanım eksikliklerinin giderilerek dersliklerin tam potansiyeliyle kullanılabilir hale getirilmesi sağlanmalıdır. Fakültelerin tesis, donanım ve derslikleri genel olarak tam kapasite ile kullanıyor oluşu *süreç standartları* yönünden güçlü bir yön olarak değerlendirilmekle birlikte kütüphanelerin öğrenciler açısından daha cazip hale getirilmesine yönelik çeşitli düzenlemelerin yapılmasının gerekliliği süreç standartları açısından geliştirilmeye açık bir yön olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin derslerine ve çalışmalarına uygun kütüphane kaynaklarına uzaktan nasıl erişebileceklerine ilişkin bilgilendirmeler yapılmalıdır. Mevcut durum *ürün standartları* yönünden değerlendirildiğinde ise öğretmen adaylarının laboratuvar ve teknoloji kaynakları ile kütüphane kaynaklarından ve donanımlardan çoğunlukla uygun ve etkin biçimde faydalanması güçlü bir yön olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte öğretmen adaylarının kütüphane kaynakları kullanımını genel olarak tatminkâr olmakla birlikte kaynak gösterme, kaynakça yazımında ve düzeninde hatalara rastlanmaktadır. Ayrıca, öğretmen adayları ödev, proje gibi çalışmalarında

kütüphanelerin olanaklarından daha fazla yararlanmaları için teşvik edilmelidir. Tablo 5'te yer alan güçlü ve geliştirmeye açık yönlerle ilişkin raporlardan bazı alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

Başlangıç standartları açısından örnekler:

- *Var olan derslik sayısının programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olduğu görülmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısının ideal düzeyde olduğu görülmektedir. Öğrenme-öğretme ortamını etkileyen çevresel faktörlerin (ısı, ışık, havalandırma, gürültü düzeyi vb.) uygun olduğu görülmektedir. Dersliklerde donanım düzen, farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel özelliğe büyük ölçüde sahiptir. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapı yeterlidir (2020.04.010 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Kütüphane normal dönemde 7/24 açıktır. Pandemi döneminde ise 08.00-17.00 arası öğrenci ve öğretim elemanlarına hizmet vermeye devam etmektedir. Kütüphanede akademik çalışma salonu, lisansüstü seminer gibi odaların da bulunması, öğretim elemanlarının araştırma yapmaları hususunda destek sağlamaktadır. Merkez Kütüphanede Eğitim Fakültesi ile ilgili olarak 3.574 adet basılı kitap, 590 adet e-kitap (satın alınmış), 10.491 adet e-kitap (abonelik), 30 adet basılı süreli yayın, 702 adet e-dergi mevcuttur. Kütüphanede eğitim bilimleri konu başlığında 485 adet yabancı dergi ve 79 adet ise Türkçe dergi bulunmaktadır. Kütüphanedeki kitapların, süreli yayınların ve veri tabanlarının sayısının programı desteklemeye yeterli olduğu düşünülmektedir. Pandemi döneminde kütüphanenin yüz yüze çalışma ortamını devam ettirmesi ve yine bu süreçte öğrencilerin kullanımına birçok online veri tabanını açmış olması programın güçlü yönleri arasında yer almaktadır (2020.09.024 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Kütüphanede bulunan kitaplar, süreli yayınlar, abone olunan e-kaynaklar, bilgisayar ve diğer materyallerin varlığı öğretim programını destekleyecek düzeydedir. Öğrencilerin kütüphaneye uzaktan erişimleri konusunda bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi gereklidir (2020.06.013 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Yapılan görüşmelerde, öğretim elemanlarının yeterli sayıda çalışma odasına ve ihtiyaç duydukları donanıma sahip oldukları ifade edilmiştir. Kütüphane öğretim elemanlarının kullanımına açıktır ve uzaktan erişim imkanına sahiptir. Fakülteye ayrılan kaynaklar öğretim konularına uygun olup kapsam ve yenilik açısından yeterlidir. Ancak fakültede teknik destek personeli bulunmamaktadır (2020.07.017 nolu rapordan alınmıştır).*

Süreç standartları açısından örnekler:

- *İncelenen lisans programında öğrenciler derslerine ve çalışmalarına uygun kütüphane kaynaklarına nasıl erişileceğini bilmektedir. Online sistem üzerinden eğitici video olanakları sunulmaktadır. Genellikle dijital veri tabanları ve ödünç kitap sistemi tercih edilmektedir. Kütüphane fotokopi, tarama ve destek hizmetleri sunmaktadır. Ancak güncel kaynakların geliştirilmesi program açısından gereklidir (2020.01.001 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Öğrencilerin derslerine ve çalışmalarına uygun kütüphane kaynaklarına nasıl erişileceğini bilmeleri, öğrencilerin kütüphanede her türlü yardımı alabilmeleri güçlü bir yön olarak görülmüştür ancak öğrencilerin kaynak kitapları, süreli yayınları ve diğer kütüphane materyallerini özellikle e kaynakları kullandıkları tespit edilmiştir. Kütüphanenin pandemiden dolayı 7/24 açık değildir. Ancak daha önceki dönemlerde kütüphane şartlarının uygun olduğu ve standartları sağladığı bulunmuştur (2020.02.004 nolu rapordan alınmıştır).*

Ürün standartları açısından örnekler:

- *Öğretmen adayları ödevlerinde kaynakça bildirmekte ancak kütüphaneden yararlanmak yerine internet kaynaklarından yararlanmakta, kaynakların güvenilirliği konusunda da yeterli bilgiye sahip değildir. Yazılı ödevlerinde kaynaklara doğru atıf yapmamaktadırlar (2020.08.020 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Kanıtlar incelendiğinde öğrencilerin program dahilinde bulunan dersler hazırladıkları projelere yer verildiği görülmektedir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde de verilen kanıtları destekleyecek nitelikte proje hazırlıkları ve aktif teknoloji entegrasyonu gerektiren proje ve sunu çalışmalarının bulunduğu yer verilmektedir. Ders gözlemlerinde de benzer şekilde öğrencilerin sınıfa katılımlarında teknolojik uygulamalara hakim olduğu gözlemlenmektedir. Özellikle Pandemi sürecinde artan talep nedeniyle öğrencilerin aktif ders katılımları ve proje hazırlıklarında teknolojiyi sıklıkla kullandıkları da*

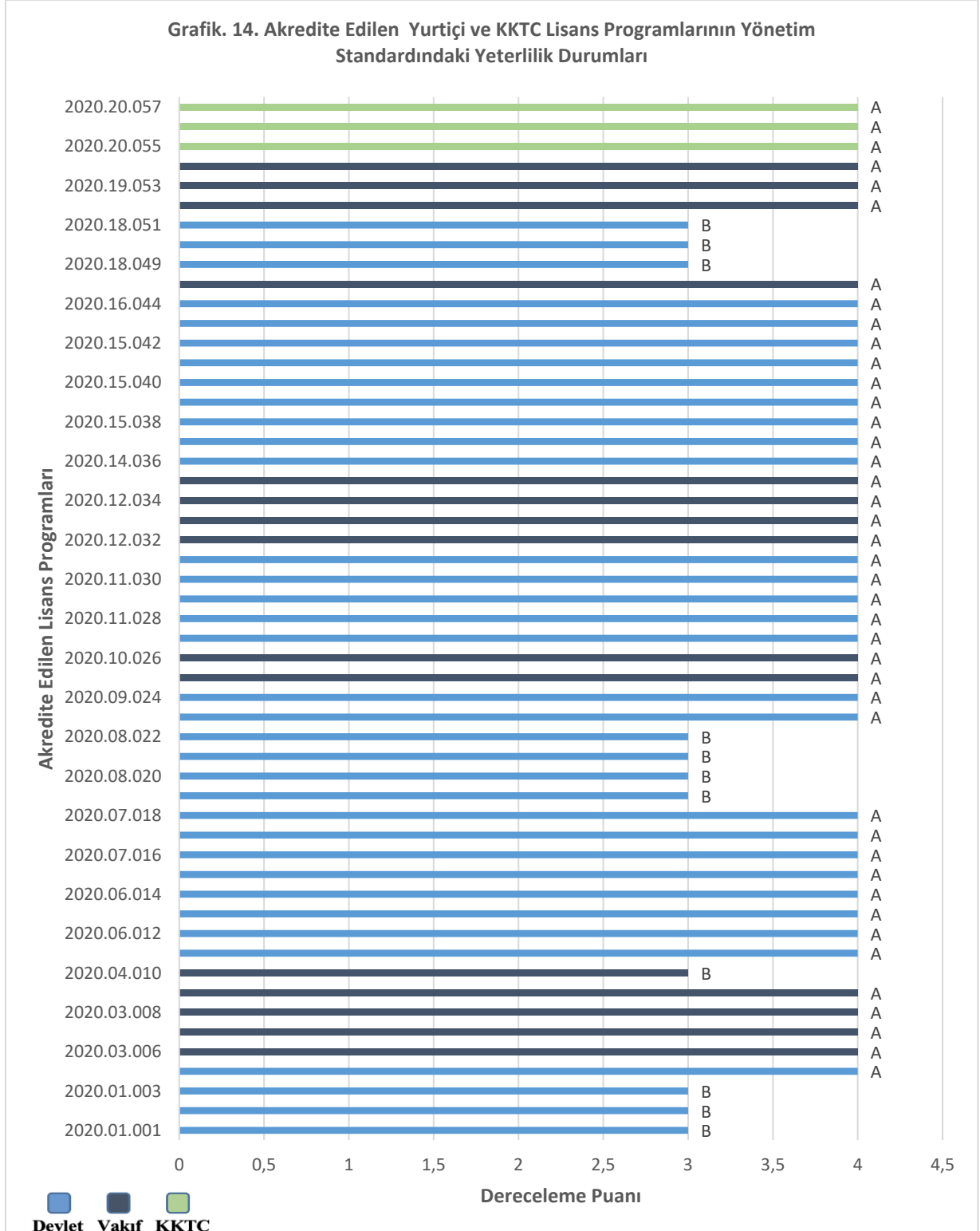
gözlemlenen unsurlar arasındadır. Proje çalışmalarının duyurulması ve paylaşılması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (2020.10.025 nolu rapordan alınmıştır).

- *Yapılan görüşmelerde birçok öğretmen adayı, Pandemi öncesinde kütüphaneyi genellikle sınav ve proje hazırlık dönemlerinde kullandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca bazı öğrenciler ders aralarında çalışmak için de kütüphaneyi ve çalışma ortamlarını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. ÖDR raporunun ilgili kanıtlar bölümünde (bkz. 5.3.2.) öğrencilerin gruplar halinde yaptıkları araştırmalarına yer verilmektedir. Ancak uzaktan eğitim sürecinde kütüphaneye uzaktan erişim konusunda yaşanan sıkıntılar öğrencilerin farklı kaynaklardan bilgi erişimi sağlamaları ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır (2020.10.026 nolu rapordan alınmıştır).*

3.6. Standart 6: Yönetim

3.6.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programları

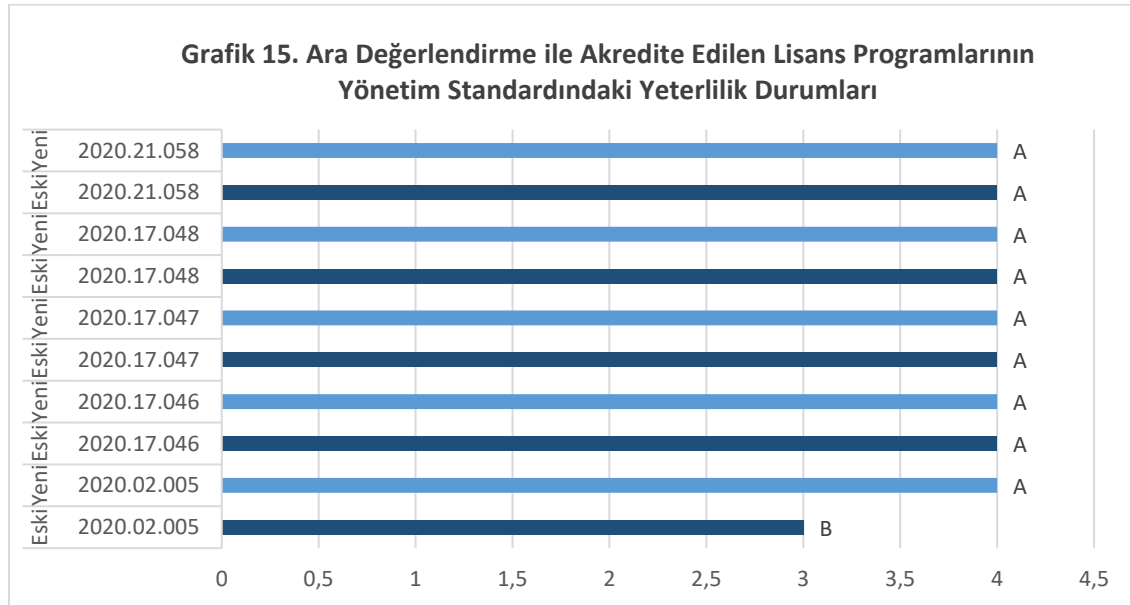
Grafik 14'te, 2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen yurtiçi lisans programlarının, *Yönetim* standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

Grafik 14'te yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programı ilgili yeterlilik açısından incelendiğinde, 2020-2021 değerlendirme döneminde, tüm standartlar içerisinde lisans programlarının en yüksek puanlar aldığı standardın “Yönetim” olduğu görülmektedir. Nitekim 53 yurtiçi ve KKTC lisans programının 42'si (%79.25) A (Örnek olma düzeyinde), 11 ise B (Yeterli) olarak değerlendirilmiş ve bu değerlendirmelerin altında puan alan bir lisans programı olmamıştır.

2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen lisans programlarının “Yönetim” standartında yüzde 80'e yakın bir kısmının A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte 11 lisans programının B (Yeterli) olarak değerlendirilmesi ise ilgili programlarının daha iyi bir noktaya gelmek adına gelişime açık bir konumda olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra, Grafik 14'te yer alan 53 lisans programının 3'ünü oluşturan KKTC üniversitesi programlarının tamamının ilgili standart çerçevesinde A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi KKTC programlarının “Yönetim” standardında olumlu bir noktada olduğunu göstermektedir. İlgili durum yurtiçi vakıf ve devlet üniversiteleri açısından incelendiğinde ise yurtiçi vakıf üniversitelerinin ilgili standart kapsamında yurtiçi devlet üniversitelerine göre daha iyi noktada olduğu söylenebilir.

3.6.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 15'te 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021(*Yeni*) değerlendirme dönemlerine ait sonuçları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 ve 2020-2021 değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde programlarının tamamının ideal değer olan A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine ulaştığı görülmektedir. Nitekim 5 programın 4’ü 2018-2019 değerlendirme döneminde ulaştığı ideal seviyeyi korumuş, 1 program ise B (Yeterli) olan yeterlilik seviyesini A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine yükseltmiştir. Bu bağlamda ara değerlendirme döneminde, lisans programları adına en olumlu tablonun “Yönetim” standardında olduğu söylenebilir.

3.6.3. Akredite Edilen Lisans Programlarının Yönetim Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

Tablo 6.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Yönetim” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Fakültelerin yönetim yapısı ve anlayışı etkin bir yönetim için elverişlidir. Bu kapsamda, fakültelerdeki iletişim ve kararlara katılım düzeyi genel olarak olumlu seviyededir. Fakülteler genel olarak öğretmen eğitimi konusunda programlarına yansıyan ve öğretim elemanlarınca uyulan bir vizyon ve misyona sahiptir. 	<ul style="list-style-type: none"> Fakülte yönetimleri öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için daha somut hedefler ortaya koymalı ve uygulanabilir bir eylem planı dâhilinde hareket etmelidir. Fakültelerde öğretmen eğitimi üzerine yapılan çalışmalar artırılmalıdır.
Süreç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Yönetim birimleri genel olarak düzenli şekilde toplanmakta ve iş birliği içerisinde çalışmaktadır. Fakülte yönetimleri, öğretmen eğitiminin geliştirilmesine yönelik birtakım hedeflere sahiptir. Fakültelerin ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla olan ilişkileri kabul edilebilir düzeydedir. 	<ul style="list-style-type: none"> Fakültelerdeki tüm bölümlerin değişim programlarından eşit düzeyde yararlanabilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca öğrenci değişim programları ikili anlaşmaları konusunda bilgiler güncellenmelidir. Öğretim elemanları yönetimin aldığı kararlara ilgili düzenli olarak bilgilendirilmelidir.
Ürün Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Her birimde genel olarak yeterli sayı ve nitelikte personel bulunmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bazı birimlerde görülen personel sıkıntısı giderilmeli ve kaynak yaratıcı etkinlikler oluşturulmalıdır. Destek personelinin sayısı artırılmalı ve daha dengeli bir şekilde dağıtımı sağlanmalıdır.

Tablo 6’da akredite edilen programların *Yönetim* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. Programların

yönetim standardının *başlangıç standartları yönünden* güçlü yönleri incelendiğinde, yönetim yapısı ve anlayışının etkin bir yönetim için elverişli olduğu; fakültelerdeki iletişim ve kararlara katılım düzeyinin genel olarak olumlu seviyede olduğu görülmektedir. Fakülteler, genel olarak öğretmen eğitimi konusunda programlarına yansıyan ve öğretim elemanlarınca benimsenen bir vizyon ve misyona sahiptir. Bununla birlikte, fakülte yönetimlerinin öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için daha somut hedefler ortaya koyması, uygulanabilir bir eylem planı dâhilinde hareket edinilmesi ve fakültelerde öğretmen eğitimi üzerine yapılan çalışmaların artırılması gibi gereksinimler de başlangıç standartları yönünden lisans programlarının geliştirilmeye açık yönlerini oluşturmaktadır. Mevcut durum *süreç standartları* yönünden incelendiğinde ise yönetim birimlerinin genel olarak düzenli şekilde toplanması ve iş birliği içerisinde çalışması, öğretmen eğitiminin geliştirilmesine yönelik birtakım hedeflere sahip olunması ve ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla olan ilişkilerinin kabul edilebilir düzeyde olması gibi güçlü yönlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, fakültelerdeki tüm bölümlerin değişim programlarından eşit düzeyde yararlanabilmesinin sağlanması; öğrenci değişim programları ikili anlaşmaları konusunda bilgilerin güncellenmesi ve öğretim elemanlarının yönetimin aldığı kararla ilgili düzenli olarak bilgilendirilmesinin gerekliliği süreç standartları açısından geliştirilmeye açık yönleri oluşturmaktadır. *Ürün standartları* yönünden ise her birimde genel olarak yeterli sayı ve nitelikte personel bulunması güçlü bir yön olarak öne çıkarken, personelin

birimler arasında daha dengeli bir şekilde dağıtılması, bazı birimlerde görülen destek personeli sıkıntısının giderilmesi ve kaynak yaratıcı etkinliklerin oluşturulması geliştirilmeye açık yönler arasında sıralanabilir.

Başlangıç standartları açısından örnekler:

- *Değerlendirmede Türkçe Öğretmenliği programı kanıta dayalı incelendiğinde fakültenin yönetim yapısı ve anlayışının etkin bir yönetim için elverişli olduğu görülmüştür. İncelenen fakülte örgüt yapısına ilişkin belgelere (Kanıt Diğer Bilgiler 1.8.52) ve komisyon üyelerine ilişkin belgelere göre fakültede, özellikle öğretmen eğitimindeki son gelişmelerle ilgili koordinatörlükler ve komisyonlar bulunmaktadır (Kanıt Diğer Bilgiler 1.8.53). Özdeğerlendirme raporu, öğrencilerle ve öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmelere göre öğretmen adayları ve öğretim elemanları kararlara katılım için uygun ortamlara sahiptir ve fakülte düzeyinde etkin bir iletişim ağı bulunmaktadır. Başkent Üniversitesi Program Adı: Türkçe Öğretmenliği*
Fakültenin herkes tarafından bilinen, uygulanan ve sürdürülen bir vizyon ve misyonu bulunmaktadır. Fakülte vizyon ve misyonunun paydaş görüşler ve yeni eğilimler doğrultusunda elde edilen verilere dayalı olarak güncellenmektedir. Fakülte vizyon ve misyonunun yönetim, öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından paylaşılmaktadır. Fakülte lisans programları öğrenme çıktıları ve kaynaklarıyla fakülte vizyon ve misyonunu tutarlıdır 2020.04.010

Süreç Standartları açısından örnekler:

- *Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplandığı ve iş birliği içinde çalıştığı tespit edilmiştir. Karar sürecinde tüm birimler etkin yer almaktadır. Yönetim, alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemekte, gerekli iyileştirmeleri yapmaktadır. Yönetimin, alınan kararların uygulanması ve gelişiminin izlemesi konusunda çaba gösterdiği ve öğretim elemanlarının alınan kararlar konusunda sistematik olarak bilgilendirildiği izlenimi doğmuştur. Fakültede komisyonlar olmasına rağmen, komisyonlarda görev alan öğretim elemanı bilgilerine web sayfasında yer verilmiş ancak görev tanımlarının ve eylem planlarının olduğu bilgilere ulaşamamıştır. Bu durum, gelişmeye açık yön olarak değerlendirilmiştir (2020.09.023 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Fakülte yönetimi öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için hedefler ortaya koymakta ve eylem planı oluşturmaktadır. Fakültede öğretmen eğitimi araştırmaları ve projeleri yürütülmektedir. Akademik Personel Performans yönergesine göre akademik teşviklerin ayrıntılı bir biçimde düzenlenmesi, akademik yayınların maddi ödül/izin ile ödüllendirilmesi önemli görülmüştür. Ayrıca fakültenin çok sayıda öğretmen eğitimi projesinin bulunduğu anlaşılmıştır (2020.12.032 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Fakültenin ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının bulunduğu ve ortak çalışmalar yaptığı anlaşılmaktadır. Fakültenin ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programları bulunmamakla birlikte, üniversiteler arası, MEB ve özel kurum ve kuruluşlarla iş birlikleri bulunmaktadır. Üniversitenin uluslararası ilişkiler ofisi bulunmakta ofisin çalışma alanlarına ilişkin bilgi yer almakta ancak birimin öğrenci değişim programları ikili anlaşmaların olduğu kurum ve kuruluşlara ait bilgi olmadığı görülmektedir. Öz değerlendirme raporunda bu konuya ilişkin bilgi sunulmamaktadır. Bu konu gelişmeye açık yön olarak yer almaktadır (2020.20.055 nolu rapordan alınmıştır).*

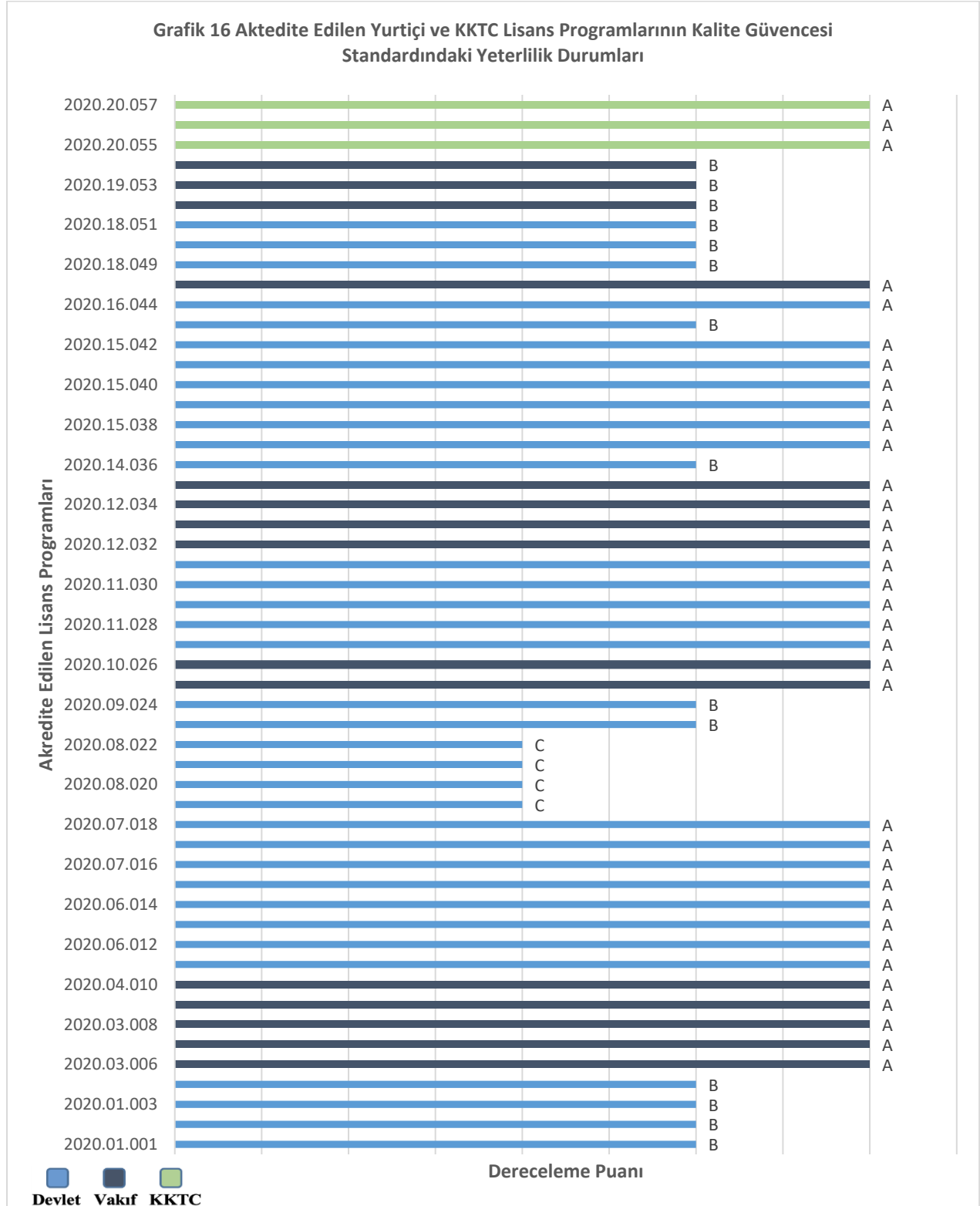
Ürün standartları açısından örnekler:

- *İhtiyaç duyulan alanlarda program başkanlıklarının önerileri doğrultusunda nitelikli öğretim elemanı alımı yapıldığı ve fakültede tutabildiği görülmektedir. Yönetim tarafından bölümlerin gerek öğretim elamanı gerekse fiziksel mekân kullanımı konusunda eşit oranda desteklendiği görülmektedir. Farklı kaynaklardan sağlanan gelirin sınırlı olduğu görülmektedir fakat üniversite kaynakları yeterli düzeydedir. Fakültenin her biriminde bilişim teknolojilerini en güncel ve yaratıcı bir şekilde kullanıldığı görülmektedir (2020.15.039 nolu rapordan alınmıştır).*
- *Yönetimin yeterli sayı ve nitelikteki personeli fakülteye çekmek ve fakültede tutamak için çaba sarf ettiği belirlenmiştir. Yönetim ve öğretim elemanlarının, öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için kaynak yaratmak için çaba sarf ettikleri görülmüştür. Programların gelişmesine personel ve kaynak açısından destek verilmeye çalışıldığı kanaati oluşmuştur. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlamaya yönelik çaba içinde olduğu görülmüştür. Yönetimin Bilişim Teknolojilerini (BİT) edinim ve etkin kullanım konusunda politikalarının olduğu kanaati oluşmuştur. Diğer yandan destek personelinin yeterli sayıda olmadığı ve birimler arasında dengeli dağılmadığı belirlenmiştir. Bu durum fakültenin gelişmeye açık yanı olarak değerlendirilmiştir (2020.15.039 nolu rapordan alınmıştır).*

3.7. Standart 7: Kalite Güvencesi

3.7.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programlar

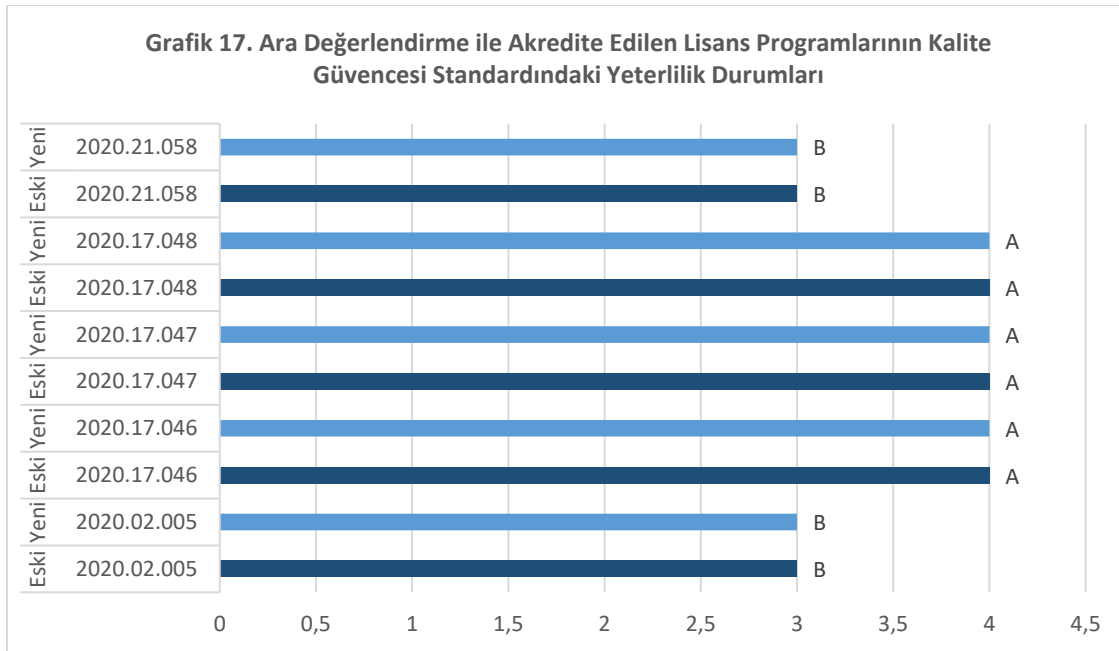
Grafik 16'da, 2020-2021 değerlendirme döneminde akreditasyon verilen yurtiçi ve KKTC lisans programlarının, *Kalite Güvencesi* (KG) standardı çerçevesindeki yeterlilik durumları yer almaktadır.

Grafik 16’da yer alan 53 yurtiçi ve KKTC lisans programı ilgili yeterlilik açısından incelendiğinde 36 programın A (Örnek olma düzeyinde), 14 programın B (Yeterli), 4 programın ise C (Kabul edilebilir) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Lisans programlarının %67.92’lik bir kısmının A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi lisans programlarının kalite güvencesi boyutunda önemli bir noktaya geldiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte 17 programın ideal düzey olan A (Örnek olma düzeyinde) seviyesine ulaşamamış olması lisans programlarının bir kısmının bu anlamda gelişime açık bir konumda olduklarını göstermektedir.

Bunun yanı sıra, Grafik 16’da yer alan 53 lisans programının 3’ünü oluşturan KKTC üniversitesi programlarının tamamının ilgili standart çerçevesinde A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi KKTC programlarının “Kalite Güvencesi” standardında çok yeterli bir noktada olduğunu göstermektedir. İlgili durum yurtiçi vakıf ve devlet üniversiteleri açısından incelendiğinde ise yurtiçi vakıf üniversiteleri ile yurtiçi devlet üniversiteleri arasında belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

3.7.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 17’de 2020-2021 akreditasyon döneminde tekrar akredite edilmek için başvuruda bulunmuş 5 farklı yurtiçi lisans programının (4 vakıf, 1 devlet) 2018-2019 ve 2020-2021 değerlendirme dönemlerine ait sonuçları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde programların tamamının aynı düzeyi koruduğu, yükselme ya da düşme eğilimi göstermediği görülmektedir. Nitekim her iki değerlendirme döneminde de 3 program A (Örnek olma düzeyinde), 2 program B (Yeterli) olarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme dönemleri arasında 3 programın ideal seviyeyi koruması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmekle birlikte 2 programın aradan geçen süre içerisinde gelişim gösterememesi ve ideal seviye olan A (Örnek olma düzeyinde) düzeyine ulaşamaması bu lisans programlarının kalite güvencesi açısından hala gelişime açık bir durumda olduğunu göstermektedir.

3.7.3. Akredite Edilen Lisans Programların Kalite Güvencesi Standardındaki Genel Değerlendirilmesi

Tablo 7.

2020-2021 Döneminde Akredite Edilen Programların “Kalite Güvencesi” Standardı Açısından Güçlü ve Geliştirmeye Açık Yönleri

Başlangıç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Fakülte düzeyinde kalite güvence politikası ve uygulama yöntemleri yaygındır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğrenciler mevcut KG politikaları ve uygulama yöntemleriyle ilgili düzenli olarak bilgilendirilmelidir.
Süreç Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Birçok programda KG politika ve uygulama yöntemleri düzenli olarak uygulanmaktadır. Fakülte düzeyinde öğretim elemanı, öğretim süreci ve öğrencilere ilişkin veri tabanları mevcuttur. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretim elemanı ve öğrencilerin, KG bulgularına göre yönlendirilmeleri güçlendirilmelidir. Fakülte'nin bir bütün olarak geliştirilmesinde kalite güvence sistemi bulgularının kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Bölgesel, ulusal ve uluslararası benzeri kurumlarla karşılaştırma sistemleri yaygınlaştırılmalıdır. KG politika ve uygulamalarının eğitim-öğretim üzerindeki etkilerini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
Ürün Standartları Yönünden	
Güçlü Yönler	Geliştirmeye Açık Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Birçok programda mezunların izlenmesine yönelik mekanizmalar mevcuttur. 	<ul style="list-style-type: none"> Mezun öğretmen adaylarının izlenmesine yönelik çalışmalar sistematik olarak yürütülmelidir. Mezunların izlenmesine yönelik kurulan mekanizmalar güçlendirilmeli ve elde edilen bulgular KG sistemlerine daha iyi bir şekilde yansıtılmalıdır.

Tablo 7’de akredite edilen programların *Kalite Güvencesi* standardının başlangıç, süreç ve ürün alt standartları açısından güçlü ve geliştirmeye açık yönleri görülmektedir. Fakülte düzeyinde kalite güvence politikası ve uygulama yöntemlerinin yaygın olması *başlangıç*

standartları yönünden güçlü bir yön olarak öne çıkarken, öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğrenciler mevcut KG politikaları ve uygulama yöntemleriyle ilgili düzenli olarak bilgilendirilmesi gerekliliği geliştirmeye açık yönü oluşturmaktadır.

İlgili programlar kalite güvencesi standardının, *süreç standartları açısından* güçlü yönleriyle beraber incelendiğinde ise birçok programda KG politikalarının ve uygulama yöntemlerinin düzenli olarak uygulandığı; fakülte düzeyinde öğretim elemanı, öğretim süreci ve öğrencilere ilişkin veri tabanlarının mevcut olduğu görülmektedir. Geliştirmeye açık yönlerin ise; öğretim elemanı ve öğrencilerin, KG bulgularına göre yönlendirilmelerinin güçlendirilmesi; fakültelerin bir bütün olarak geliştirilmesinde kalite güvence sistemi bulgularının kullanımının yaygınlaştırılması; bölgesel, ulusal ve uluslararası benzeri kurumlarla karşılaştırma sistemlerinin yaygınlaştırılması; KG politika ve uygulamalarının eğitim-öğretim üzerindeki etkilerini arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması gerekliliğinin olduğu söylenebilir. *Ürün standartları yönünden bakıldığında* ise birçok programda mezunların izlenmesine yönelik mekanizmaların mevcut olduğu görülmekte, ancak mezunların izlenmesine yönelik çalışmaların daha sistematik olarak yürütülmesi, mezunların izlenmesine yönelik kurulan mekanizmaların güçlendirilmesi ve elde edilen bulguların KG sistemlerine daha iyi bir şekilde yansıtılması gibi gereklilikler ön plana çıkmaktadır.

Başlangıç standartları açısından örnekler:

- *Bölgesel, ulusal ve uluslararası benzeri kurumlarla karşılaştırma sistemlerine rastlanılmamıştır. Ancak öğretim elemanı seçimi ve yükseltilmesinde belli kriterlerin olduğu tespit edilmiş olup bunların da kalite güvencesine yansıdığı görülmektedir (2020.06.012 nolu programdan alınmıştır).*
- *Öğretim elemanı seçimi, akademik yükseltilmesi için ölçütler belirlenmiştir. Öğrencilerin öğretmenlik becerilerinin izlenmesi, öğretme-öğrenme sürecini değerlendirecek araçlar ve döngü yetersizdir. Bölgesel, ulusal ve uluslararası benzeri kurumlarla karşılaştırma sistemleri mevcut değildir (2020.08.020 nolu programdan alınmıştır).*
- *Fakülte düzeyinde kalite güvence politika ve uygulama yöntemleri vardır ancak özellikle uluslararası kurumlarla karşılaştırmaya yönelik bir sistemleri bulunmamaktadır (2020.15.041 nolu programdan alınmıştır).*

Süreç standartları açısından örnekler:

- *Bilgi İşlem Daire Başkanlığı kontrolünde her dönem uygulanan Öğrenci Ders Değerlendirme Anketi sonuçları ile Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından her eğitim öğretim yılı sonunda programların başarı oranlarını gösteren verilerin Fakülteye gönderildiği anlaşılmıştır. Fakülte düzeyinde öğretim elemanı, öğretim süreci ve öğrencilere ilişkin farklı bileşenleri olan bütünlüklü ve sistematik bir veri*

tabanı işletilmediğinden izlem ve iyileştirme süreçlerinin iç paydaş geri bildirimleri ile sınırlı tutulduğu kanaati oluşmuştur (2020.18.049nolu programdan alınmıştır).

- *Fakültede elektronik ortamda öğretim süreci ve ilişkiler ile ilgili olarak veri tabanları mevcuttur ve etkili olarak kullanılmaktadır. Her eğitim- öğretim döneminde yürütülen dersler, öğrenciler, öğretim elemanları bilgi sistemi üzerinden değerlendirilmekte, değerlendirme sonuçlarına göre gerekli tedbirler alınmaktadır. Bölgesel ve ulusal karşılaştırma sistemleri işletilmektedir (2020.04.010 nolu programdan alınmıştır).*
- *Öğrenci Bilgi Sistemi ve Kampüs Bilgi Sistemi üzerinden elektronik ortamda öğretim süreci ve ilişkiler ile ilgili olarak veri tabanları mevcuttur ve etkili olarak kullanılmaktadır. Her eğitim- öğretim döneminde yürütülen dersler, öğrenciler, öğretim elemanları değerlendirilmekte, değerlendirme sonuçlarına göre gerekli iyileştirmeler yapılmaktadır. Kalite güvencesi politikası düzenli olarak uygulanmaktadır. Ancak fakülte ve programlara etkileri fark edilememiştir (2020.15.042 nolu programdan alınmıştır).*

Ürün standartları açısından örnekler:

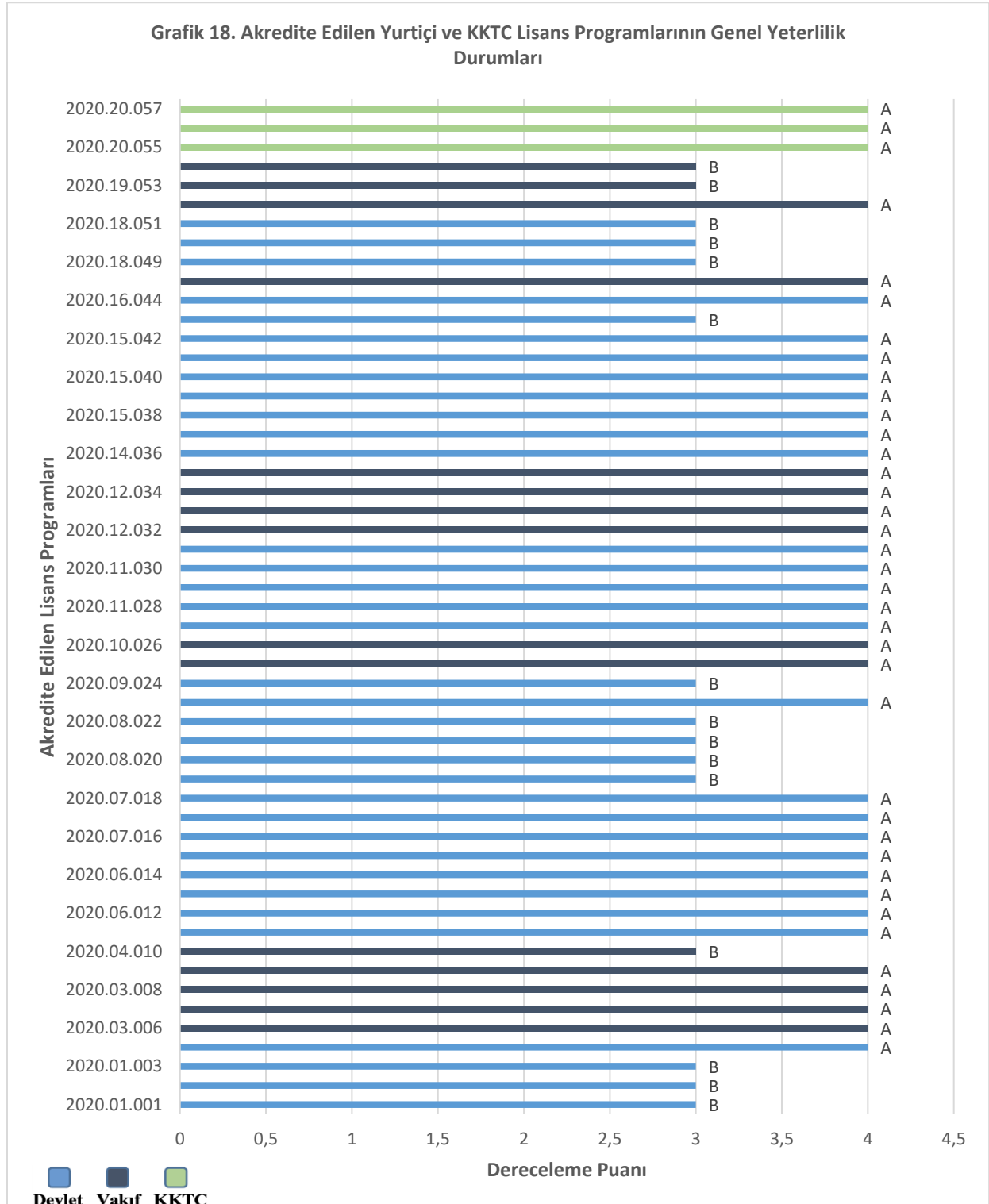
- *Mezun izleme çalışmaları yetersizdir ve veriler sınırlı olduğundan sonuçlarından sınırlı olarak yararlanılmaktadır. Mezunlarla ilgili olarak elde edilen diğer verilerin sisteme yansıtılması sınırlıdır (2020.07.017 nolu programdan alınmıştır).*
- *Mezunların izlenmesine yönelik çalışmalara yeni başlanmıştır. Mezun izleme anketi hazırlanarak görüşleri alınmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ancak anket daha çok mezunların çalışıp çalışmadığını ve nerede çalıştığını anlamaya yöneliktir. Ancak bu ankette mezunların programa yönelik sorun, görüş ve önerilerinin yer almaması ve memnuniyet düzeylerinin sorulmaması gelişmeye açık bir yöndür. Mezunların aldıkları eğitimden ne kadar memnun oldukları ve kazandıkları yeterliklerle mesleklerinde ne derece başarılı olduklarını belirlemeye ilişkin çalışmalar bulunmamaktadır. Düzenli bir mezun izleme sisteminin bulunmaması, mezunların programlara her düzeydeki katkısını artırmak üzere etkili iletişim ve iş birliği yöntemlerinin geliştirilmeye ihtiyaç duyulması iyileştirmeye açık yönler olarak değerlendirilmiştir (2020.09.023 nolu programdan alınmıştır).*
- *Mezun izleme sistemi mevcut kaynak henüz yeterli düzeyde değildir. Bu nedenle mezunların gördükleri eğitimin niteliğini ve programın gerçek yaşamda gerekli yeterlikleri kazandırmada ne kadar etkili olduğunu değerlendirmeleri için nicel ve nitel araştırma yöntemlerini kullanarak araştırma yapmanın yerinde olacağı önerilmektedir (2020.11.030 nolu programdan alınmıştır).*

3.8. Genel Değerlendirme

3.8.1. Akredite Edilen Yurtiçi Lisans Programları

Grafik 18’de, 2020-2021 değerlendirme döneminde akredite edilen yurtiçi lisans programlarının, ilgili standartlar çerçevesinde almış oldukları genel değerlendirme puanları yer almaktadır.

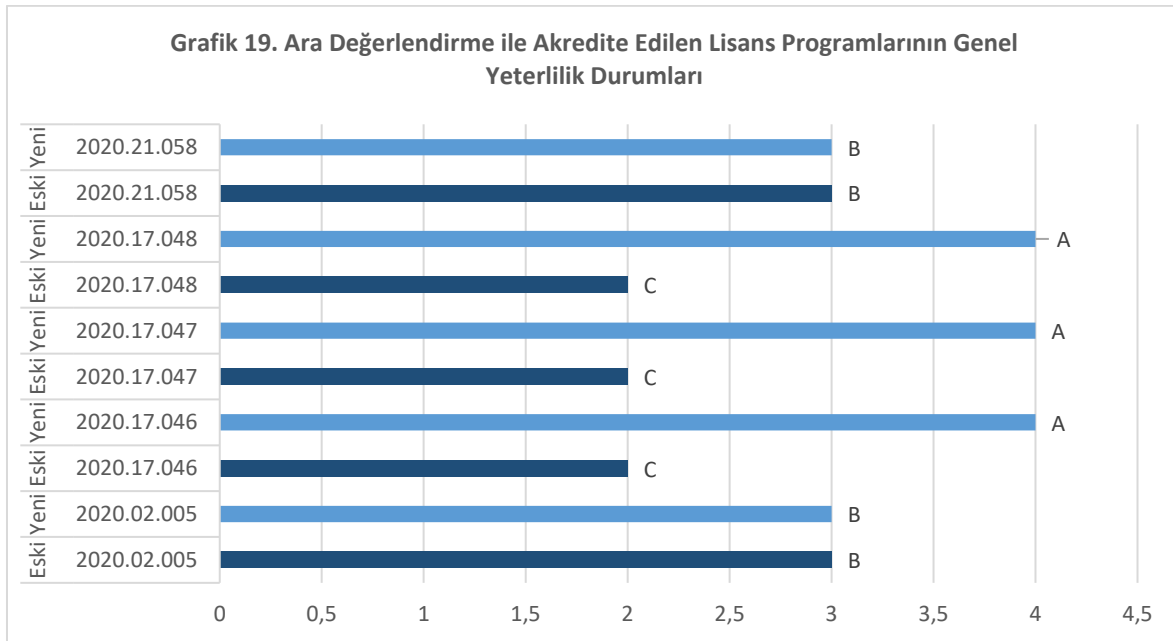

Grafik 18’de yer alan 53 yurtiçi lisans programı genel olarak incelendiğinde. Programlarının 38’inin A (Örnek olma düzeyinde), 15’inin ise B (Yeterli) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Akredite edilen lisans programlarının %71.70’lik bir bölümünün genel değerlendirme açısından ideal seviyeye ulaşmış olması, Yurtiçi ve KKTC lisans programları için umut verici bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Akredite edilen programlarının %28.30’unun B (Yeterli) olarak değerlendirilmesi ise lisans programlarının önemli bir bölümünün daha iyi bir noktaya ulaşmak adına gelişime açık bir konumda olduğunu göstermektedir.

Bunun yanı sıra Grafik 18’de yer alan 53 yurtiçi lisans programının 19’u vakıf üniversitelerinde yer alırken, 34 program devlet üniversitelerinde yer almaktadır. İlgili dağılım, genel yeterlilik açısından incelendiğinde yurtiçi devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri arasında belirgin bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte KKTC lisans programlarının tamamının genel yeterlilik durumlarının A (Örnek olma düzeyinde) olarak değerlendirilmesi KKTC lisans programlarının örnek alınacak bir düzeye ulaştığını göstermesi bakımından umut vericidir.

3.8.2. Ara Değerlendirme ile Akredite Edilen Lisans Programları

Grafik 19’da 2020-2021 değerlendirme döneminde ara değerlendirme ile akredite edilen lisans programları yer almaktadır.

Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde 3 programın A (Örnek olma

düzeyinde), 2 programın ise B (Yeterli) olarak değerlendirildiği görülmektedir. 4'ü vakıf, 1'i devlet olmak üzere 5 yurtiçi lisans programının 3'ünün aradan geçen süre içerisinde ideal seviye olan A (Örnek olma düzeyinde) düzeyine ulaşmış olması, ilgili programların var olan eksikliklerini giderdiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum lisans programlarının gelişimi açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte 2 lisans programının her iki dönemde de aynı seviyede değerlendirilmesi bu programların mevcut gelişmişlik seviyelerini koruduklarını ancak ideal seviyeye ulaşma adına gelişime açık bir konumda olduğunu göstermektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

EPDAD'ın 2020-2021 değerlendirme döneminde 36'sı devlet, 19'u vakıf, 3'ü ise KKTC'de üniversitelerinden olmak üzere toplam 58 lisans programı akredite olmak için başvuruda bulunmuştur. Bu programlardan 53'ü yeni dönem değerlendirme, 5'i ise ara değerlendirme bağlamında değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Gerçekleştirilen kapsamlı değerlendirme süreçlerinin ardından programların tamamının gerekli standart yeterliliklerini karşıladığı belirlenmiş, böylece 36'sı devlet, 19'u vakıf ve 3'ü KKTC üniversitelerinde bulunan toplam 58 programa farklı sürelerde akreditasyon verilmiştir. Akredite edilen lisans programlarının büyük bir bölümünü %62 oranı ile yurtiçi devlet üniversitelerinde bulunan programlar oluşturmaktadır. İkinci sırada %33 oran ile yurtiçi vakıf üniversitelerinde bulunan programlar gelmektedir. İlgili dağılım içerisinde KKTC üniversitelerinin oranı ise %5'tir.

Akredite edilen 58 lisans programı incelendiğinde, programların farklı eğitim fakültesi bölümleri etrafında çeşitlendiği görülmektedir. Bölümler bazında en fazla akreditasyon alan bölümün, Matematik Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliğini kapsayan Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü (17) olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Temel Eğitim (13), Yabancı Diller Eğitimi (10), Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü (7), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (2) ve Beden Eğitimi ve Spor Bölümü (1) gelmektedir.

Akredite edilen programlar arasında en fazla akreditasyon alan programlar İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği (9) olarak öne çıkmaktadır. Daha sonra ise sırasıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (8), Sınıf Öğretmenliği (7), Fen Bilgisi ve Okul Öncesi Öğretmenlikleri (6), Türkçe Öğretmenliği (5), Sosyal Bilimler Öğretmenliği ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenlikleri (2) ile Arapça Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (1) gelmektedir.

Akredite edilen programlar, Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme, Öğretim Elemanları, Öğrenciler, Fakülte-Okul İşbirliği, Tesisler, Kütüphane ve Donanım, Yönetim, Kalite Güvencesi standartları bağlamındaki yeterlilik durumlarına göre ayrı ayrı değerlendirilmiş, bu bağlamda programlar genel yeterlilik düzeyleri açısından değerlendirildiğinde, 38 programın A (Örnek olma düzeyinde), 15 programın ise B (Yeterli) olarak değerlendirildiği görülmektedir. Akredite edilen yurtiçi lisans programlarının %71.70'lik bir bölümünün genel değerlendirme açısından ideal seviyeye ulaşmış olması,

Yurtiçi ve KKTC lisans programların geldiği noktayı göstermesi bakımından umut verici bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Akredite edilen programlarının %28.30'unun B (Yeterli) olarak değerlendirilmesi ise lisans programlarının önemli bir bölümünün daha iyi bir noktaya ulaşmak adına gelişime açık bir konumda olduğunu göstermektedir. Ara değerlendirmeye tabii tutulan bu 5 farklı lisans programının 2018-2019 (*Eski*) ve 2020-2021 (*Yeni*) değerlendirme dönemi sonuçları incelendiğinde 3 programın A (Örnek olma düzeyinde), 2 programın ise B (Yeterli) olarak değerlendirildiği görülmektedir. 4'ü vakıf, 1'i devlet olmak üzere 5 yurtiçi lisans programının 3'ünün aradan geçen süre içerisinde ideal seviye olan A (Örnek olma düzeyinde) düzeyine ulaşmış olması, ilgili programların aradan geçen zaman içerisinde var olan eksikliklerini giderdiklerini ortaya koymaktadır.

Akredite olan programlara 7 temel standart çerçevesinde, geliştirmeye açık yönler başlığı altında sunulan ve aşağıda yer alan önerilerin dikkate alınması ilgili lisans programlarının eksikliklerini gidermesi bakımından önemli olduğu söylenebilir. Geliştirmeye açık bu yönere ilişkin öneriler şunlardır:

Öğretim: Planlama, Uygulama ve Değerlendirme standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Ders öğretim programlarında yer alan kazanımlar, içerik, öğretme-öğrenme yaklaşımları ve ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri arasında büyük ölçüde uyum olmakla birlikte bu uyum artırılmalıdır.
- Ders öğretim programları etkili öğretmenlik eğitimini kısmen gerçekleştirebilecek niteliktedir. Bu nedenle öğretim programları eğitim sürecini daha etkili kılmak adına geliştirilmelidir.
- Öğretmen adaylarına verilen geri bildirimler daha yapıcı, zamanında ve ayrıntılı hale getirilerek öğrenci performansını geliştirici bir rol oynamalıdır. Öğrencilere bu konuda daha fazla destek olunmalıdır.
- Uygulanan öğretim teknikleri, hedefler ve sınıfın ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlilik göstermekle birlikte, öğretim yöntemlerindeki çeşitlilik artırılmalıdır.

Öğretim Elemanları standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Öğretim elemanlarının ders yükleri yoğun, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı fazladır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak programlara yeni öğretim elemanları dâhil edilmelidir.
- Bazı bölümlerde idari işleri yürütecek eleman sıkıntıları nedeniyle öğretim elemanlarının (özellikle araştırma görevlilerinin) idari işlerde görevlendirildiği, ayrıca öğretim elemanlarının bir bölümünün çeşitli komisyonlar ve idari işler nedeniyle akademik çalışmalara, danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine zaman ayıramadığı görülmektedir. Bu bağlamda idari personel sayılarının artırılması ve öğretim elemanlarının idari görevlerinin azaltılması/dengelenmesi önemlidir.

- Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak kongre, eğitim, seminer gibi etkinliklere katılmaları için ayrılan bütçeler artırılmalıdır.
- Öğretim elemanları derslerinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrenme amaçlarını destekleyen etkinlikleri çeşitlendirmelidir.
- Öğretim elemanlarının ilgili lisans programlarını geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılmaları sağlanmalıdır.
- Öğretim elemanları öğrencilere rehberlik etme ve okullardaki uygulama süreçlerine katılma hususlarında daha etkin olmalıdır.
- Öğretim elemanlarına verilen görevler uzmanlık alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermekle birlikte, genellikle aynı öğretim elemanlarının çeşitli alanlarda görevlendirildiği görülmektedir. Bu nedenle tüm öğretim elemanlarının uzmanlık alanları ve yetenekleri doğrultusunda görev almaları sağlanmalıdır.
- Öğretim elemanları toplum yararına çalışma yapmaları için teşvik edilmelidir.

Öğrenciler standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Öğrenciler için lisans öğrenimleri boyunca mesleklerine yönelik olumlu tutumlar kazanmalarını ve motivasyonlarını canlı tutmalarını sağlayacak faaliyetler düzenlenmeli, olumsuz tutumları düzeltmeye yönelik gerekli rehberlik hizmetleri sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin, sosyal, sportif ya da kültürel hizmetlerden yeterince yararlanamadıkları görülmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin sosyal açıdan gelişmelerini sağlayacak sportif, kültürel ve sosyal etkinlikler artırılmalıdır.
- Programı başarıyla tamamlayan öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam düzeyleri, lisansüstü eğitim faaliyetleri, iş yaşamlarındaki başarıları gibi durumlar hakkında bilgileri oldukça sınırlıdır. Bu nedenle mezun takip sistemlerinin geliştirilmesi veya iyileştirilmesi gerekmektedir. Mezun kartı, üniversite olanaklarından yararlanma gibi imkânlarla öğrencilerin takip sistemlerine katılımları teşvik edilmelidir.
- Bazı ana bilim dallarına ait programlardan mezun öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam durumları yüksek iken bazı anabilim dallarında düşüktür. Atama kontenjanlarının azlığına yönelik kaygılar bulunmaktadır. Bu kaygıları giderici önlemlerin alınması gerekmektedir.

Fakülte-Okul İşbirliği standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Öğretmenlik uygulamaları sürecindeki paydaşlar arasında iletişim güçlendirilmelidir.
- Öğretim elemanları, uzaktan öğretim sürecinde öğretmenlik uygulamaları sırasında öğrencileri yeterince takip edememiştir.
- Uygulama okullarında öğretmen adaylarına uygun ortam kısmen sağlanmaktadır.
- Öğretmen adayları okullarda yapılan öğretmenlik uygulamaları sonucu alanlarında öğretmenlik yapacak yeterliğe büyük ölçüde ulaşsa da zaman zaman yetersiz kalmaktadırlar. Özellikle pandemi sürecinde öğretmenlik yeterliklerinin gözlenmesinde güçlük yaşanmıştır.

Tesisler, Kütüphane ve Donanım standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Kütüphanelerde yer alan kaynaklar öğretimi destekleyici bir nitelik taşımakta ancak niceliksel olarak yetersiz kalmaktadır.
- Kütüphanelerde yer alan alanlara özgü kaynaklar gerek nitelik gerekse nicelik açısından çeşitlendirilmelidir.
- Dersliklerde görülen altyapı ve donanım eksiklikleri giderilerek dersliklerin tam donanımlı hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Öğretim elemanlarına tahsis edilen çalışma odaları, kitaplık, telefon, bilgisayar ve yüklenen yazılımların profesör ve doçent kadrosu dışındaki öğretim elemanları için de yeterli düzeye getirilmelidir.
- Kütüphaneler 7/24 hizmet verecek şekilde düzenlenmeli ve özel çalışma odaları, otomatlar, bilgisayar laboratuvarı gibi düzenlemelerle öğrenciler açısından cazip hale getirilmelidir.
- Öğrencilerin derslerine ve çalışmalarına uygun kütüphane kaynaklarına uzaktan nasıl erişebileceklerine ilişkin bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Kütüphane kaynaklarının kullanımı genel olarak tatminkâr olmakla birlikte kaynak gösterme, kaynakça yazımında ve düzeninde hatalara rastlanmaktadır.
- Öğretmen adayları ödev, proje gibi çalışmalarında kütüphanelerin olanaklarından daha fazla yararlanmaları için teşvik edilmelidir.

Yönetim standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Fakülte yönetimleri öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için daha somut hedefler ortaya koymalı ve uygulanabilir bir eylem planı dâhilinde hareket etmelidir.
- Fakültelerde öğretmen eğitimi üzerine yapılan çalışmalar artırılmalıdır.
- Fakültelerdeki tüm bölümlerin değişim programlarından eşit düzeyde yararlanabilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca öğrenci değişim programları ikili anlaşmaları konusunda bilgiler güncellenmelidir.
- Öğretim elemanları yönetimin aldığı kararlarla ilgili düzenli olarak bilgilendirilmelidir.
- Bazı birimlerde görülen personel sıkıntısı giderilmelidir.
- Destek personelinin sayısı artırılmalı ve daha dengeli bir şekilde dağıtımı sağlanmalıdır.

Kalite Güvencesi (KG) standardı açısından geliştirmeye açık yönler:

- Öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğrenciler mevcut KG politikaları ve uygulama yöntemleriyle ilgili düzenli olarak bilgilendirilmelidir.
- Fakülte'nin bir bütün olarak geliştirilmesinde KG sistemi bulgularının kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.
- Bölgesel, ulusal, uluslararası ve benzeri kurumlarla karşılaştırma sistemleri yaygınlaştırılmalıdır.
- KG politika ve uygulamalarının eğitim-öğretim üzerindeki etkilerini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Mezun öğretmen adaylarının izlenmesine yönelik çalışmalar sistematik olarak yürütülmelidir.

- Mezunların izlenmesine yönelik kurulan mekanizmalar güçlendirilmeli ve elde edilen bulgular KG sistemlerine daha iyi bir şekilde yansıtılmalıdır.

Kaynakça

Ersoy, A., Karaduman, H. ve Yetişensoy, O. (2020). EPDAD Tematik Analiz Raporu 2020 C. Öztürk ve H. Ertepinar (Edt.). İstanbul: EPDAD Yayınları 05.